

VI POWSZECHNY ZJAZD ARCHIWISTÓW POLSKICH

WWW.SAP.WAW.PL

WROCŁAW, 5-7 IX 2012

ZATRZYMAĆ PRZESZŁOŚĆ
DOGONIĆ PRZYSZŁOŚĆ

PROGRAM

Organizatorzy
VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich:

Stowarzyszenie Archiwistów Polskich
Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych

Współorganizator:

Archiwum Politechniki Wrocławskiej

Komitet Programowo-Naukowy
VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich:

dr hab. Jarosław Poraziński prof. UMK – prezes SAP
dr hab. Władysław Stępiak prof. UMK – Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych
dr hab. Krzysztof Strykowski – wiceprezes SAP, sekretarz naukowy Zjazdu
mgr Eugeniusz Borodij – wiceprezes SAP
dr hab. Waldemar Chorańczewski prof. UMK – sekretarz gen. SAP, sekretarz naukowy Zjazdu
dr Józef Drozd – emerytowany dyrektor Archiwum Państwowego we Wrocławiu
dr Janusz Gołaszewski – p.o. dyrektora Archiwum Państwowego we Wrocławiu
dr Lucyna Harc – prezes Zarządu SAP we Wrocławiu, przew. Komitetu Organizacyjnego
dr hab. Wiesława Kwiatkowska prof. UMK – przew. Sekcji Edukacji Archiwalnej SAP
dr Hanna Krajewska – prezes Polskiego Towarzystwa Archiwalnego
mgr Ewa Suchmiel – przew. Sekcji Archiwów Zakładowych SAP
mgr Maciej Urbański – przew. Sekcji Archiwistów Samorządowych SAP
dr Tadeusz Krawczak – przew. Sekcji Archiwistów Partii Politycznych, Organizacji Społecznych i Zawodowych SAP
mgr Przemysław Wojciechowski – przew. Sekcji Konserwatorów SAP
ks. prof. dr hab. Leszek Wilczyński – członek ZG SAP
prof. dr hab. Rościsław Żerelik – dyrektor Instytutu Historycznego, Uniwersytet Wrocławski
prof. dr hab. inż. Jerzy Walendziwski – Prorektor Politechniki Wrocławskiej
ks. dr hab. Józef Marecki prof. PAT – prezes Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych
Roman Ratajczak – prezes Zarządu Krajowego Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Archiwistów
Ewa Duda – prezes Stowarzyszenia Archiwistów Instytucji Wymiaru Sprawiedliwości
plk. rez. mgr Mieczysław Tadeusz Koczkowski – prezes Krajowego Stowarzyszenia Ochrony Informacji Niejawnych

VI Powszechny Zjazd Archiwistów Polskich

Zatrzymać przeszłość, dogonić przyszłość

Wrocław, 5-7 września 2012

PROGRAM

Wrocław 2012

**ZATRZYMAĆ PRZESZŁOŚĆ
DOGONIĆ PRZYSZŁOŚĆ**

Spis treści

I.	Program ramowy VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich.....	3
II.	Program szczegółowy warsztatów na temat projektów prowadzonych przez ICARUS.....	9
III.	Program szczegółowy paneli tematycznych.....	10
IV.	Wykaz moderatorów i referentów.....	40

I. Program ramowy VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich

Środa, 5 września 2012 r.

Wydarzenia przedzjazdowe

1. Warsztaty na temat międzynarodowych projektów prowadzonych przez ICARUS (International Centre for Archival Research)

10:00 – 14:00

Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego, ul. Szewska 49, sala audytoryjna
ICARUS@work #11. Stańć razem w obliczu wyzwania cyfryzacji – ICARUS i jego doświadczenia

prowadzenie: Przemysław Wiszewski (Uniwersytet Wrocławski)

2. Warsztaty archiwalne (tylko dla uczestników, którzy wcześniej dokonali rezerwacji):

12:00 – 15:00

Archiwum Państwowe we Wrocławiu, ul. Pomorska 2

Warsztat: Zabezpieczanie dokumentacji w archiwum zakładowym

moderator: Krystyna Wilczyńska (Archiwum Państwowe we Wrocławiu)

współprowadzący: Przemysław Wojciechowski (Archiwum Państwowe w Poznaniu)

12:00 – 15:00

Archiwum Państwowe we Wrocławiu, ul. Pomorska 2

Warsztat: Digitalizacja w praktyce

moderatorzy: Ryszard Bacmaga (Archiwum Państwowe we Wrocławiu),

Łukasz Skowron (Departament Ewidencji Państwowych i Teleinformatyki, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych)

12:00 – 15:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 4.01 (4 piętro)

Warsztat: Komunikacja w archiwum a jego wizerunek

moderator: Marlena Jabłońska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

współprowadzący: Jacek Urbański

12:00 – 15:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 4.02 (4 piętro)

Warsztat: Wykazy akt

moderator: Eugeniusz Borodij (Archiwum Państwowe w Bydgoszczy)

ZATRZYMAĆ PRZESZŁOŚĆ
DOGONIĆ PRZYSZŁOŚĆ

12:00 – 15:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 4.03 (4 piętro)

Warsztat: Dokument elektroniczny w praktyce urzędu i archiwów

moderator: Kazimierz Schmidt (NDAP)

współprowadzący: Ewa Pałka (NDAP)

12:00 – 15:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 4.04 (4 piętro)

Warsztat: Prawo archiwalne

moderator: Marek Konstankiewicz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

współprowadzący: Jarosław Orszulak (Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie)

12:00 – 15:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 4.05 (4 piętro)

Warsztat: Edukacja w archiwum

moderator: Agnieszka Rosa (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

współprowadzący: Hubert Mazur (AP w Kielcach), Marek Szczepaniak, Grażyna Tyrchan
(AP w Poznaniu, Oddział w Gnieźnie), Hadrian Ciechanowski (UMK w Toruniu)

12:00 – 15:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 1.10 (pracownia komputerowa – 1 piętro)

Warsztat: Zintegrowany System Informacji Archiwalnej

moderator: Maciej Zdunek (Narodowe Archiwum Cyfrowe w Warszawie)

3. Zwiedzanie:

12:00 – 14:00

Wizyta i zwiedzanie wrocławskich archiwów:

- Archiwum Państwowe we Wrocławiu (ul. Pomorska 2)
- Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego (ul. Szewska 50/51)
- Archiwum Budowlane Miasta Wrocławia (ul. Cieszyńskiego 9)
- Instytut Pamięci Narodowej KŚZpNP, Oddział we Wrocławiu (ul. Sołtysowicka 21a)

12:00 – 15:00

Trasa wycieczkowa „W sercu miasta” – zwiedzanie Wrocławia z przewodnikiem.

Start i zakończenie spaceru: parking przy Panoramic Raclawickiej,
ul. Jana Ewangelisty Purkiniego 11

4. Wystawa plenerowa:

5 września 2012 r. – 14 września 2012 r.

Rynek – przy Pręgierzu (południowo-wschodnia pierzeja)

„Archiwalne też jest fajne... Wrocławskie archiwa wczoraj i dziś”

Otwarcie VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich. Sesja plenarna

16:00 – 19:00

Aula Politechniki Wrocławskiej, ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 27

16:00 – 16:15	Lucyna Harc, Jarosław Poraziński, Władysław Stępnia, Powitanie gości i uczestników
16:15 – 17:00	Wystąpienia oficjalne
17:00 – 17:30	Władysław Stępnia (NDAP), Narodowy zasób archiwalny w epoce cyfrowej
17:30 – 18:00	Rościsław Żerelik (Uniwersytet Wrocławski), Archiwa w dziejach Śląska. Zarys problemu
18:00 – 18:30	Thomas Aigner, (ICARUS, Wiedeń), Komplementarność i synergia – zasady funkcjonowania archiwów w erze cyfrowej (Complementarity and Synergy – Basic principles of the digital era in archives)

19:00 – 21:00

Hall w Gmachu Głównym Politechniki Wrocławskiej, ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 27

Spotkanie towarzyskie po inauguracji VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich

Czwartek, 6 września 2012 r.

Panele tematyczne – część przedpołudniowa

9:00 – 12:30

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 1.31

Wartościowanie dokumentacji

moderator: Ewa Perłakowska (Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych)

9:00 – 12:30

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 0.38

Nowoczesne archiwum samorządowe jako miejsce zachowania historii państwa i społeczeństwa

moderator: Maciej Urbański (Urząd Miasta Poznania)

**ZATRZYMAĆ PRZESZŁOŚĆ
DOGONIĆ PRZYSZŁOŚĆ**

9:00 – 12:30

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 1.30

Wokół przyszłości archiwów i archiwistyki

moderator: Robert Degen (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

9:00 – 12:30

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 2.17/3.11

Archiwa wyodrębnione – teraźniejszość i przyszłość

moderator: Radosław Peterman (Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie)

9:00 – 12:30

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 0.31

Od strażnika pamięci do archiwisty XXI wieku. Kształcenie archiwistów wczoraj i dziś

moderator: Alicja Kulecka (Uniwersytet Warszawski)

9:00 – 12:30

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 0.32

Archiwa Historii Mówionej w Polsce

moderator: Wojciech Kucharski (Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu)

9:00 – 12:30

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 1.27

Stan i perspektywy polskiego prawa archiwalnego

moderator: Marek Konstankiewicz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

9:00 – 12:30

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 1.28

Archiwistyka cyfrowa - wyzwania XXI wieku

moderator: Rafał Magryś (Centrum Przetwarzania Informacji, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji)

9:00 – 12:30

Ossolineum, ul. Szewska 37

Międzynarodowe kontakty archiwalne

moderator: Julia Dziwoki (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie)

9:00 – 12:30

Archiwum Państwowe we Wrocławiu, ul. Pomorska 2

Przechowywanie i zabezpieczanie materiałów archiwalnych – standardy i rzeczywistość

moderatorzy: Anna Czajka (Centralne Laboratorium Konserwacji Archiwaliów), Przemysław Wojciechowski (Archiwum Państwowe w Poznaniu)

10:30 – 11:00

Przerwa kawowa

**ZATRZYMAĆ PRZESZŁOŚĆ
DOGONIĆ PRZYSZŁOŚĆ**

13:00 – 14:30

Przerwa obiadowa (wykupione obiady będą serwowane w budynku Studium Kształcenia Podstawowego Politechniki Wrocławskiej)

Panele tematyczne – część popołudniowa

14:30 – 18:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 0.32

Tradycja wobec wyzwań przyszłości

moderator: Hanna Krajewska (Archiwum Polskiej Akademii Nauk)

14:30 – 18:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 0.38

Dokumentacja partii politycznych III Rzeczypospolitej

moderator: Tadeusz Krawczak (Archiwum Akt Nowych w Warszawie)

14:30 – 18:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 1.30

Archiwa kościelne w służbie nauce i społeczeństwu. Problem udostępniania w archiwach Kościoła rzymskokatolickiego

moderator: Julia Dziwoki (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie)

14:30 – 18:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 1.27

Stare archiwa – nowe wyzwania

moderator: Władysław Stępnik (Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych)

14:30 – 18:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 0.31

Archiwistyka wojskowa: między przeszłością a XXI wiekiem

moderator: Bogusław Stachula (Centralne Archiwum Wojskowe)

14:30 – 18:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 1.28

Ochrona informacji i danych osobowych – teraźniejszość a przyszłość

moderator: Mieczysław Tadeusz Koczkowski (Krajowe Stowarzyszenie Ochrony Informacji Niejawnych)

14:30 – 18:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 2.17/3.11

Archiwa w czasach popkultury (panel archiwozoficzny)

moderator: Dariusz Magier (Archiwum Państwowe w Lublinie)

**ZATRZYMAĆ PRZESZŁOŚĆ
DOGONIĆ PRZYSZŁOŚĆ**

14:30 – 18:00

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23, s. 1.31

Zarządzanie dokumentacją a zarządzanie wiedzą i informacją – łączenie perspektyw
moderator: Małgorzata Wnuk (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

14:30 – 18:00

Archiwum Państwowe we Wrocławiu, ul. Pomorska 2

Standaryzacja w archiwistyce światowej i polskiej. Teoria a praktyka
moderator: Janusz Gołaszewski (Archiwum Państwowe we Wrocławiu)

16:00 – 16:30

Przerwa kawowa

Bankiet

20:00 – 24:00

Wrocławskie Centrum Kongresowe w kompleksie Hali Stulecia, ul. Wystawowa 1

Bankiet dla uczestników i gości VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich
(obowiązują zaproszenia)

Piątek, 7 września 2012 r.

8:30 – 9:30

Studium Kształcenia Podstawowego, Politechnika Wrocławska,
ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 23

Obrady sekcji SAP i innych stowarzyszeń archiwalnych

Sesja plenarna i zamknięcie VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich

10:30 – 13:30

Aula Politechniki Wrocławskiej, ul. Wybrzeże S. Wyspiańskiego 27

10:30 – 13:00

Wystąpienia moderatorów paneli tematycznych

13:00 – 13:30

Podsumowanie obrad, podziękowania i zamknięcie VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich

II. Program szczegółowy warsztatów na temat projektów prowadzonych przez ICARUS

ICARUS@work #11. Stanąć razem w obliczu wyzwania cyfryzacji. ICARUS i jego doświadczenia / Meeting the digital challenge together – The ICARUS-Experience

prowadzenie: Przemysław Wiszewski (Uniwersytet Wrocławski)

10.00-10.05	Powitanie / Welcome
10.05-10.20	Władysław Stępnik (Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych): Otwarcie i wprowadzenie / Opening Remarks
10.20-10.50	Thomas Aigner (ICARUS): Komplementarność, synergia, aktywność – ICARUS jako odpowiedź na wyzwania epoki cyfrowej / Complementarity, Synergy, Activity - ICARUS as a way of rising up to the challenges of the digital era
10.50-11.10	Karl Heinz (ICARUS): Monasterium, Matricula, Cadastral Maps i inne projekty: przestrzeń wspólnej aktywności członków konsorcjum ICARUS / Monasterium, Matricula, Cadastral Maps & Co. – Fields of activity within ICARUS

Polskie doświadczenia ze współpracy z ICARUS-em / Polish ICARUS-Experiences

11.10-11.30	Anna Sokół (Archiwum Państwowe w Krakowie): Przykład nr 1: Współpraca Archiwum Państwowego w Krakowie z ICARUS-em – perspektywy i możliwości / Case Study #01: The cooperation of the State Archive in Krakow and ICARUS – perspectives and possibilities
11.30-11.45	Przemysław Wiszewski (Uniwersytet Wrocławski): Przykład nr 2: Uniwersytet Wrocławski: Dydaktyka i badania: wykorzystanie uczestnictwa w konsorcjum ICARUS dla rozwoju jednostek uniwersyteckich / Case Study #02: The Wrocław University: Didactics and research: using ICARUS-membership for development of higher education institutions
11.45-12.00	Dyskusja, pytania / Discussion, Questions
12.00-12.30	Lunch

Czeskie doświadczenia ze współpracy z ICARUS-em / Czech ICARUS-Experiences

12.30-12.45	Jitka Křečková (Archiwum Narodowe Czech): Przykład nr 3: Archiwum Narodowe Czech / Case Study #03: The Czech National Archives
12.45-13.30	Przykłady dobrych praktyk w Archiwum Narodowym Czech / Best practice in the Czech National Archives:
1. Eva Gregorovičová (Archiwum Narodowe Czech): Archiwum rodziny Tuscany / The Tuscany Family Archive
2. Jan Kahuda (Archiwum Narodowe Czech): Archiwum rodziny Metternichów / The Metternich Family Archives
3. Lenka Matušíková (Archiwum Narodowe Czech): Register żydowski / The Jewish register
13.30-13.45	Kerstin Muff (ICARUS): Przyszłość treści archiwalnych w sieci: Europejski Portal Archiwalny / The future of archival content on the web: The Archives Portal Europe
13.45-14.00	Dyskusja końcowa / Final discussion

III. Program szczegółowy paneli tematycznych

- **Wartościowanie dokumentacji**

moderator: Ewa Perłakowska (Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych)

Hasłem VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich we Wrocławiu jest „Zatrzymać przeszłość, dogonić przyszłość”. Wydaje się, że – w tak wyznaczonych ramach – pod dyskusję środowiska archiwistów polskich należy poddać przede wszystkim zagadnienie wartościowania dokumentacji zarówno tej przechowywanej w różnych zasobach i na różnych etapach zarządzania nią (przedpole archiwalne, archiwa z zasobem historycznym), będącej w różnych postaciach (tradycyjna, elektroniczna), jak i stanowiącej różne jej rodzaje (aktowa, techniczna, audiowizualna, technologiczna, czy kartograficzna).

Wartościowanie dokumentacji jest i niezmiennie będzie istotnym zagadnieniem metodycznym. Kwestia ta stała się szczególnie ważna po ostatnich zmianach w przepisach prawa, a zwłaszcza po wydaniu nowych przepisów kancelaryjnych i archiwalnych dla administracji samorządowej i rządowej. Przyczynia się do tego także zmiana filozofii działania archiwistów państwowych z tzw. nadzoru archiwalnego, zainicjowana przez NDAP.

Wartościowanie dokumentacji jest traktowane jako obowiązek archiwistów. Oczekuje się od nich dokonywania wyboru z całej współczesnej produkcji dokumentacyjnej, tego co jest „wartościowe”, co posiada wartość historyczną, co może stanowić źródło do badań nad przeszłością. Czy jednak archiwiści dysponują wystarczającym zasobem kryteriów, wiedzy, doświadczenia, a może i wyobraźni? Czy modyfikują ten zasób w sposób wystarczający i na bieżąco? Czy uwzględniają w tym oczekiwania użytkowników? Czy może popadają w rutynę? A może spotykają się z niezrozumieniem w podmiotach, które za dokumentacją odpowiadają? Na ile w tym działaniu archiwalnym są ograniczeni przepisami prawa, zwłaszcza ochroną danych osobowych, czy statystycznych? Właśnie te kwestie chcielibyśmy szczególnie poddać pod dyskusję w ramach panelu, zachęcając równocześnie każdego potencjalnego uczestnika do przygotowania swego głosu w dyskusji.

Sergiusz Czarnota (starszy archiwista w Oddziale do spraw archiwów zakładowych i przechowalnictwa Archiwum Państwowego w Częstochowie)

Ogólny zarys problematyki wartościowania – pojęcie wartościowania

Odniesienie się do ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach a konkretnie do definicji materiału archiwalnego. Konstrukcja tej definicji zmusza do dokonywania wyboru spośród całości dokumentacji tych materiałów, które posiadają wartość historyczną. Wartościowanie dokumentacji wiąże się z koniecznością podejmowania przez archiwistę trudnych decyzji. Najczęściej ma to miejsce przy okazji opiniowania projektów przepisów kancelaryjno-archiwalnych, opiniowania wniosków o wydanie zgody na zniszczenie lub przekazanie na makulaturę dokumentacji niearchiwalnej, przeprowadzaniu ekspertyz oraz - chociaż nieco w innym aspekcie – przy dokonywaniu tzw. selekcji podmiotów, w których powstają materiały archiwalne. Ocena wartości archiwalnej odbywa się w oparciu o zawartość informacyjną dokumentacji, jej cechy fizyczne (nośnik, wygląd), pochodzenie (aktotwórca), wartość w obiegu prawnym i inne elementy znane z podręczników archiwistyki jako kryteria oceny. Kryteria te czasem bywają uregulowane w przepisach prawa (np.: w przepisach określających sposób postępowania z aktami sądowymi). Porównanie i próba oceny niektórych ze stosowanych kryteriów (np.: dobór procentowy). Próba odpowiedzi na pytanie czy archiwa powinny „odpowiadać” na „zapotrzebowanie” użytkowników i uwzględniać to przy wartościowaniu.

Zmiany w podejściu do spraw wartościowania w archiwach państwowych

W kontekście ostatnich zmian w przepisach kancelaryjno-archiwalnych administracji rządowej i samorządowej archiwa państwowe postrzegane są jako instytucje które chcą „wszystko przejmować” (w rozumieniu dokumentacji). Podkreślenia wymaga jednak fakt, że do wartościowania nie należy podchodzić na zasadzie „im więcej materiałów archiwalnych, tym lepiej”. Uznanie za materiał archiwalny musi mieć swoje głębokie uzasadnienie. W tym przypadku nie chodzi o przejmowanie

dużej ilości „różnych” akt ale o rozszerzenie kryteriów selekcji. Niezbędna wydaje się konieczność bardziej „elastycznego” podejścia do kryteriów wartościowania. Istnieją kryteria, o których czasem się zapomina w trakcie rutynowych działań, np.: ważności dokumentacji z uwagi na szczególne zdarzenia jakie dotknęły dany obszar administracyjny (gmina, powiat) lub podmiot (szpital, szkoła itp.). W tym przypadku uzasadnione jest uznanie za materiał archiwalny znacznie szerszej grupy akt spraw niż zwykle się to czynić normalnie. PRZYKŁAD: klęski i katastrofy spowodowane oddziaływaniem sił natury (powodzie, trąby powietrzne), katastrofy komunikacyjne (np.: zderzenie pociągów pod Szczekocinami), wydarzenie kulturalno-sportowe (np.: EURO 2012), itp. Co ważne – w tym przypadku Archiwum nie może skupiać się wyłącznie na działalności jednego podmiotu, ale powinno prześledzić jakie podmioty były w zdarzenie zaangażowane i dokonać przekwalifikowania akt w kilku podmiotach ale pod kątem danego zdarzenia.

Współpraca z podmiotami i archiwistami zakładowymi

Trudności w rozróżnieniu wartości bieżącej (użytkowej) dokumentu i wartości archiwalnej przez pracowników podmiotów (nasilające się szczególnie przy okazji dokonywania wyłączeń akt z brakowania). Problem postrzegania wartościowania dokumentacji w sposób „hierarchiczny” (ustopniowany) z punktu widzenia „ważności” dokumentu (a raczej informacji w nim zawartych), tj. uznawanie, że dokumentacja kat. B5 jest mniej „ważna” od B10 itd., oraz ustawianie na szczycie hierarchii materiału archiwalnego. Przeciwwstawienie tego sposobu myślenia podejściu archiwistów państwowych czyli: każda dokumentacja jest ważna przez okres swojego przechowywania (świadczy o tym chociażby fakt, że w ogóle taka dokumentacja powstała) a jeśli dodatkowo posiada ona wartość historyczną to może zostać uznana za materiał archiwalny. Nie zmienia to faktu, że współpraca z archiwistami zakładowymi oraz osobami odpowiedzialnymi za wytworzenie określonych rodzajów dokumentacji jest niezbędna.

Odniesienie się do ostatnich zmian w wykazach administracji publicznej oraz przykładowych klasyfikacjach i kwalifikacjach zamieszczonych na stronie NDAP

Przegląd wybranych rodzajów dokumentacji i zarysowanie problemów związanych z jej wartościowaniem – akta występujące masowo, inne rodzaje dokumentacji niż aktowa. Akta masowe – lepsza zasada reprezentatywnej selekcji czy zachowanie na tyle kompletnych zbiorów na ile to możliwe? Czy okres przechowywania niektórych grup dokumentacji nie jest zbyt krótki do właściwej oceny ich wartości archiwalnej – być może powinien być wydłużony okres przechowywania niektórych grup dokumentacji (np.: akt osobowych)? Problem postępowania z aktami zawierającymi tzw.: dane wrażliwe społecznie (np.: dokumentacja medyczna, dokumentacja pomocy społecznej itp.). Wartościowanie dokumentacji elektronicznej – skoro miejsce nie jest problemem to czy jest potrzeba brakowania tego rodzaju dokumentacji? A może w systemie prawa powinien zostać zawarty wymóg brakowania (np.: w celu ochrony określonych danych)? Bez względu na kierunek w jakim podąży informatyzacja w Polsce wydaje się, że w przypadku dokumentu elektronicznego wartościowanie polegać będzie bardziej na selekcji informacji (co może okazać się wcale niełatwym zadaniem np.: w sytuacji niepoprawnej klasyfikacji akt spraw w systemach teleinformatycznych).

Ograniczenia prawne związane z wartościowaniem (ochrona danych osobowych, tajemnicy statystycznej, tajemnicy skarbowej) – próba oceny czy mają one wpływ na proces wartościowania.

Jarosław Orszulak (inspektor wojewódzki w Archiwum Zakładowym Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, koordynator czynności kancelaryjnych)

Brakowanie to zło, którego nie byłoby, gdyby nie wartościowanie dokumentacji. W mojej ocenie anachronizm definicji związanych z wartościowaniem, nienaukowe przyczyny istnienia wartościowania w ogóle, niejasna podstawa prawna wartościowania oraz niejasne bądź nielogiczne kryteria wartościowania stawiają pod znakiem zapytania zasadność prowadzenia takich działań. Trudno też traktować na poważnie wyrażaną niekiedy w literaturze przedmiotu troskę o zachowanie zbyt obszernej ilości źródeł jako czynnik utrudniający badania naukowe i w konsekwencji obiektywną ocenę przeszłości. Nie ułatwiają wartościowania kłopoty ze zdefiniowaniem samych materiałów archiwalnych oraz ignorowanie innej wartości dokumentacji niż jej wartość historyczna. W efekcie oznacza to brak możliwości stuprocentowo pewnego przewidzenia co będzie materiałem archiwalnym, zarówno przez twórców wykazów akt, jak i przez samych archiwistów, z czym ci ostatni wciąż nie chcą się pogodzić i traktują wartościowanie jako swoją niezbywalną prerogatywę. Nie bez znaczenia

jest przy tym kwestia przygotowania zawodowego archiwistów. Uznaniowość takich działań jak wartościowanie z gruntu rodzi negatywne skutki, paradoksalnie w takiej sytuacji tym co może ratować cenną dokumentację przed zniszczeniem jest niekiedy wynikająca z tej uznaniowości niekonsekwencja, tak niestety zresztą częsta w archiwistyce.

Problem zasadności wartościowania dokumentacji ma oczywiście przełożenie na konkretne sytuacje w praktyce pracy w archiwum, także w archiwum zakładowym. Archiwista zakładowy nie kreuje przy tym wartościowania, a jedynie ma swój udział w ponoszeniu jego konsekwencji. Nieporadnie tworzone wykazy akt nie dają pewności co do sposobu prowadzenia dokumentacji na ich podstawie, a różnicowanie zasad postępowania z dokumentacją o różnej kategorii archiwalnej powoduje u twórców akt spraw i teczek głównie chęć wyłączenia ich spod rygorów dotyczących kategorii A, czasem nawet kosztem poprawności skłasyfikowania tej dokumentacji. Problematyczne jest także samo liczenie okresów przechowywania dokumentacji niearchiwalnej – czy należy to czynić od wytworzenia dokumentacji czy też od utraty jej praktycznej przydatności? W jaki sposób ustalać moment utraty tejże praktycznej przydatności? Przekwalifikowanie dokumentacji na podstawie przepisów rozporządzenia z 18 stycznia 2011 r. rodzi z kolei np. przypadki pozostawienia wyższej kategorii archiwalnej dla dokumentacji wytworzonej wcześniej, a taka sama dokumentacja późniejsza będzie miała już niższą kategorię. Należy jednak zaznaczyć, że podnoszony często problem powielania informacji we współczesnej kancelarii nie ma związku z wartościowaniem, a jedynie z zasadami tworzenia i gromadzenia dokumentacji w podmiotach. Wątpliwość podstaw wartościowania potwierdza również oczekiwanie od archiwistów zakładowych zaangażowania w ocenianie wartości historycznej zarządzanej przez nich dokumentacji. Ocena wartości historycznej źródeł powinna należeć do badaczy-historyków a nie do archiwistów.

Argumentem niezmiennym, uzasadniającym wartościowanie pozostaje, w przypadku dokumentacji papierowej, niemożność trwałego przechowywania ogromnych mas tej dokumentacji, zarówno przez jej wytwórców, jak i archiwa państwowe. Niszczono ją chętnie, mam wrażenie że kierując się niekiedy przede wszystkim tym, że jakiegoś rodzaju dokumentacji było po prostu dużo. Jako kuriozalną moim zdaniem należy ocenić praktykę pozostawiania jakiegoś procenta danego rodzaju spraw i niszczenie całej reszty. Na szczęście nowe wykazy akt zmieniają proporcje między materiałami archiwalnymi i dokumentacją niearchiwalną, na korzyść tych pierwszych. Nadzieję na radykalną zmianę sytuacji daje jednak w mojej ocenie dopiero upowszechnienie systemów elektronicznego zarządzania dokumentacją. Systemy te jak dotąd budowane są z myślą o przeprowadzaniu w nich w przyszłości brakowania dokumentacji elektronicznej, jednakże moim zdaniem należy poważnie rozważyć rezygnację w tym przypadku z tego elementu pracy archiwisty zakładowego. Brakowanie nie będzie bowiem nigdy oznaczało usunięcia z systemu teleinformatycznego wszystkich informacji o dokumencie elektronicznym (co stawia pod znakiem zapytania zwalnianie miejsca na przechowywanie kolejnych danych), a sam system zasadniczo nie będzie przetwarzał na bieżąco danych z więcej niż trzech lat (co z kolei wpływa na wydajność baz danych). W efekcie może to oznaczać że rezygnacja z brakowania lub jego mocne ograniczenie w systemie EZD będzie oznaczało korzyść zaoszczędzenia żmudnego typowania i usuwania dokumentów, pozwoli zachować komplet danych dotyczących funkcjonowania podmiotu i spowoduje jedynie nieco większy koszt przechowywania danych w postaci elektronicznej, a w ostatecznym rozliczeniu być może że nawet oszczędność.

Norbert Smela (starszy archiwista w Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Szczecinie)
Wartościowanie dokumentacji technicznej w ZWiK w Szczecinie

W swoim wystąpieniu chciałbym się skupić na zagadnieniu wartościowania dokumentacji technicznej gromadzonej w moim Zakładzie w świetle obowiązujących przepisów. Mówiąc o przepisach mam na myśli zarządzenie Nr 9 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 12 lipca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad porządkowania oraz trybu przekazywania dokumentacji technicznej stanowiącej materiały archiwalne do archiwów państwowych. Podstawowe pytanie brzmi: czy jednolity rzeczowy wykaz akt jest wystarczającym narzędziem umożliwiającym dokonanie wartościowania dokumentacji technicznej, czy ujęcie dokumentacji technicznej pod jednym hasłem jrwa (kat.arch.B10) - co ma miejsce w ZWiK Sp. z o.o. w Szczecinie - nie jest uproszczeniem sprawy, czy nie warto pokusić się o opracowanie kwalifikatora dokumentacji technicznej, który

uwzględni różnorodność dokumentacji technicznej. Jeżeli kwalifikator archiwalny byłby tym najlepszym narzędziem przy wartościowaniu dokumentacji technicznej to czemu § 2 Instrukcji w sprawie oceny wartości dokumentacji technicznej będącej załącznikiem Nr 1 do ww. zarządzenia jest mowa o tym, że „szczegółowy podział klasyfikacyjny dokumentacji technicznej oraz jej kwalifikację archiwalną zawiera kwalifikator dokumentacji technicznej opracowywany przez państwowe jednostki organizacyjne projektowania w porozumieniu z archiwami państwowymi”. Czy to oznacza, że takie kwalifikatory archiwalne mogą posiadać tylko państwowe jednostki organizacyjne projektowania? Załącznikiem do ww. Instrukcji jest wykaz kwalifikacyjny dokumentacji technicznej, który niewątpliwie może być przydatny przy opracowywaniu kwalifikatora dla konkretnego podmiotu.

Kolejna kwestia to kryteria stosowane przy ocenie wartości dokumentacji technicznej. Jest to narzędzie przydatne przy ocenie wartości archiwalnej. Kryteria są zrozumiałe, ale problem jest z ich stosowaniem (przynajmniej niektórych). Np. barierą jest brak wiedzy czysto technicznej. Jak dokonać oceny dokumentacji pod względem nowatorstwa rozwiązań technicznych albo unikalności rozwiązań technicznych. Kolejne pytania to: jak wartościować dokumentację techniczną występującą masowo np. dokumentacja techniczna przyłączy wod-kan, jaką wartość ma baza danych sieci i przyłączy wod-kan oraz innych obiektów technicznych Zakładu, jak pogodzić wartość naukową dokumentacji technicznej z jej wartością użytkową. Krótko mówiąc wartościowanie dokumentacji technicznej jest sztuką niezwykle trudną ale wydaje mi się że do zrealizowania.

Obecnie w ZWiK Sp. z o.o. w Szczecinie do materiałów archiwalnych zalicza się cały zbiór dokumentacji technicznej proveniencji niemieckiej. Natomiast cały zbiór gromadzonej dokumentacji proveniencji polskiej to tzw. dokumentacja niearchiwalna. Ale czy jest to rozwiązanie właściwe?

Iwona Fischer (kierownik Oddziału IV akt najnowszych wytworzonych po 1945 roku oraz akt jednostek gospodarczych z XIX i XX w. Archiwum Państwowego w Krakowie)

Problem wartościowania dokumentacji w świetle potrzeb użytkowników archiwów państwowych

Archiwa państwowe udostępniają materiały archiwalne zarówno historykom, historykom sztuki, antropologom, socjologom, historykom różnych dziedzin nauki (np. kryminalistyki, prawa, inżynierii, medycyny, sportu, gospodarki), ale też prawnikom, urzędnikom, muzealnikom, badaczom – regionalistom, genealogom. Każda z tych grup szuka określonego rodzaju informacji, każda w mniejszym lub większym stopniu artykułuje swoje potrzeby badawcze. To konkretne zapotrzebowanie i postulaty użytkowników powinny być dla archiwisty wskazówką przy wartościowaniu akt.

Z reguły skupiamy się na obliczeniach ile osób w archiwach państwowych korzysta z zasobu w pracowniach naukowych i jak dużo udostępniamy jednostek archiwalnych. Warto byłoby tym razem przeanalizować co udostępniamy badaczom najczęściej, jakich dokumentów od nas oczekują, a przede wszystkim kiedy najczęściej informujemy ich o nieposiadaniu akt i jaka jest tego przyczyna. Konsekwencją złego wartościowania i dokonanej na jego podstawie selekcji będzie z pewnością niezadowolenie badaczy, wynikające z niemożności przeprowadzania określonych badań, sporządzenia statystyk, dokonania analizy zjawisk.

Z pobieżnej zaledwie analizy dostrzec można zarówno panujące trendy w historii (szczególnym zainteresowaniem cieszy się historia PRL-u i badania związane z codziennością życia w różnych okresach historycznych), wzrost zainteresowania badaniami genealogicznymi (ale też samym udziałem genealogów w profesjonalnym udostępnianiu akt), działania wyspecjalizowanych grup użytkowników (m.in. postulaty pracowników IPN dotyczące wartościowania akt osobowych czy różnego rodzaju dokumentacji dot. pojedynczych osób np. wniosków paszportowych czy kopert dowodów osobistych). Zastanówić się należy także nad dokumentacją, którą niejako bez wątpliwości przejmujemy do archiwów państwowych (sprawozdania, bilanse, statystyka) – a która w pracowniach naukowych nie cieszy się zbyt dużą popularnością. Znaleźć trzeba także rozwiązanie problemu jak pozyskiwać informacje kluczowe dla badaczy, w sytuacji gdy dotychczasowi aktotwórcy znikają z pola widzenia archiwum państwowego (w rezultacie prywatyzacji czy likwidacji).

Reasumując działania archiwów państwowych w gestii wartościowania i przejmowania materiałów, poprzedzone poważnymi przemyśleniami i wsłuchaniem się w potrzeby użytkowników, powinny mieć na celu gromadzenie akt z uwzględnieniem całokształtu działalności naszego państwa w każdym jego aspekcie.

- **Nowoczesne archiwum samorządowe jako miejsce zachowania historii państwa i społeczeństwa**

moderator: Maciej Urbański (Urząd Miasta Poznania)

Krzysztof Lange (Archiwum Zakładowe Urzędu Miasta Poznania)

Archiwista samorządowy wobec nowych wyzwań – zadania, usytuowanie

Zjawiska takie jak rozwój e-administracji i społeczeństwa informacyjnego, a także rewolucyjne zmiany w przepisach, nakładają na archiwa zakładowe konieczność dostosowania się do wymagań współczesności. Szczególnie jaskrawym przykładem są archiwa samorządowe, które po wprowadzeniu w 2011 r. nowych ujednoliconych przepisów kancelaryjno – archiwalnych, stały się swego rodzaju poligonem doświadczalnym polskiej archiwistyki. Dlatego istnieje konieczność przyjrzenia się kondycji archiwów samorządowych oraz funkcji nadzoru archiwalnego wykonywanego przez Archiwa Państwowe. Instrukcja Kancelaryjna pozwala na obieg dokumentacji w systemie elektronicznego zarządzania dokumentacją w postaci elektronicznej. Nieuniknione stopniowe przechodzenie urzędów na systemy EZD musi odbić się także na funkcjonowaniu archiwistów samorządowych jako pracowników archiwum zakładowego, a także jako koordynatorów czynności kancelaryjno archiwalnych lub pracowników wspierających ich działania. Obecnie przepisy w randze rozporządzenia regulują prawie każdy aspekt funkcjonowania archiwum, należy zadać sobie pytanie jak te regulacje wpływają obecnie na procesy: przejmowania dokumentacji z komórek organizacyjnych, zabezpieczenie i przechowywanie dokumentacji (także w perspektywie norm jakie będą musiały spełnić magazyny archiwalne), a także brakowania dokumentacji niearchiwalnej. Analiza powyższych zagadnień zostanie w miarę możliwości poparta danymi statystycznymi.

Tomasz Nitecki (Starostwo Powiatowe w Zawierciu)

Problematyka związana z Elektronicznym Zarządzaniem Dokumentacją oraz funkcjonowanie w systemie SEKAP w Starostwie Powiatowym w Zawierciu

Obieg dokumentów w postaci elektronicznej, a w konsekwencji jako ewolucja tego procesu, tj. elektroniczne zarządzanie dokumentami niesie za sobą wiele problemów i wyzwań. Z tym trudnym zagadnieniem muszą zmierzyć się urzędy, instytucje i inne podmioty. W prezentacji omówione zostaną następujące zagadnienia: środowisko funkcjonowania elektronicznej administracji, elektroniczne Zarządzanie Dokumentami, droga od Systemu Obiegu Dokumentów do Elektronicznego Zarządzania Dokumentami oraz system SEKAP - droga do nowoczesnej administracji na przykładzie Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

Rościsław Żerelik (Archiwum Miejskie Wrocławia)

Usytuowania i funkcjonowanie Archiwum Miejskiego Wrocławia, ze szczególnym uwzględnieniem zaadaptowania i wykorzystania nietypowego budynku (bunkier niemiecki)

Referat będzie dotyczył powstania Archiwum Miejskiego Wrocławia, kształtowania zasobu, kolejnych siedzib Archiwum Miejskiego Wrocławia, oraz obecnej sytuacji archiwum, w tym jego usytuowania i dostosowania wybudowanego w czasie II wojny światowej bunkra dla potrzeb archiwum.

Po referacie będzie możliwość zwiedzenia Archiwum Miejskiego Wrocławia.

**ZATRZYMAĆ PRZESZŁOŚĆ
DOGONIĆ PRZYSZŁOŚĆ**

- **Wokół przyszłości archiwów i archiwistyki**
moderator: Robert Degen (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Halina Robótka (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Quo vadis polska archiwistyka? Nadzieje i rozterki w erze informatyzacji

W polskiej archiwistyce można wyodrębnić kilka przełomowych okresów, zasługujących na specjalną uwagę i na bliższe poznanie. Jeden z pierwszych, nazywany „okresem młodości” przypadł na międzywojnie. Był to czas narodzin archiwistyki teoretycznej i praktycznej, okrzepnięcia struktur archiwalnych, ugruntowania zasad i określenia kierunków rozwoju. Dlatego na lata 1918-1939 przypada i okres dzieciństwa, w którym wszystko ma swój początek i jest nadzieja na dalszy rozwój, i okres młodości, czyli kolejne fazy rozwoju aż do ostatecznego ukształtowania i stabilizacji. Tak jak w życiu człowieka, wczesne okresy warunkują i programują dalszy rozwój i wytyczają kierunki, zakresy, ustalają programy, tak samo było z archiwistyką przedwojenną: na dwudziestolecie międzywojenne, ale chyba bardziej na długie powojenne lata przypada określenie podstawowych zadań, programów badawczych, terminologii, zadań archiwów oraz zasad kardynalnych. Z tego wszystkiego korzystamy lub powinniśmy korzystać dzisiaj też. Okres archiwistyki międzywojennej przetrwał do 1951 roku, tj. do momentu wydania nowego dekretu o archiwach. Poprzedzające go pięciolecie (1945-1950) to okres przejściowy, w którym ścierały się z powodów nie innych jak polityczne, wpływy archiwistyki międzywojnia z „nowym”, które pojawiło się na horyzoncie już w 1948 roku, w czasie konferencji archiwalnej właśnie we Wrocławiu. Te nowe założenia archiwistyki praktycznej pojawiły się w projekcie wspomnianego dekretu o archiwach i zmierzały, ogólnie to ujmując do włączenia i nauki, i archiwów, do nowego systemu politycznego. Zamierzenia, mimo wprowadzenia w 1951 roku nowych regulacji prawnych, nie do końca zostały zrealizowane wskutek dużej odporności szeroko rozumianej materii archiwalnej na upolitycznienia.

Drugi okres archiwistyki polskiej, przypadający na lata 1951-1989, jest też bardzo ważny dla dziejów archiwistyki polskiej, mimo iż uwarunkowania polityczne wydawały się niesprzyjające. Ale właśnie wtedy prawie każda dziedzina działalności archiwów i badań naukowych doczekała się dojrzałych wzorców, nie tracąc w zasadzie niczego z dorobku przedwojennego, a można nawet znaleźć przykłady, że niektóre postulaty udało się dopiero wtedy zrealizować, np. budowę siedziby dla archiwum centralnego. To jest też okres testowania rozwiązań praktycznych i ich weryfikacji. Można powiedzieć, że to z czym dzisiaj klasyczna archiwistyka teoretyczna i praktyczna ma do czynienia, to zasługa tych dwóch okresów, a może nawet bardziej tego ostatniego.

Po 1990 r. głównie archiwistyka praktyczna przechodzi do nowego etapu rozwoju, pociągając za sobą rozwój badań naukowych nad problemami komputeryzacji archiwów. Jak wiadomo, stało się to za sprawą komputerów klasy PC, które skutecznie wyparły znaną od lat 70-tych wielkogabarytową aparaturę. Ta nowej generacji okazała się wygodniejsza i łatwiejsza w użyciu, a stąd był tylko krok do rewolucji technologicznej w archiwach. Nie od rzeczy będzie wspomnieć, że biblioteki zainteresowały się możliwościami komputera już pod koniec lat osiemdziesiątych i dlatego wyprzedziły archiwa lekko licząc o całą dekadę. Pod koniec lat osiemdziesiątych można było w trakcie specjalnych uroczystych konferencji bibliotecznych zajrzeć do zbiorów Biblioteki Kongresu USA, co było wówczas wydarzeniem wielce ekscytującym. Do archiwów komputeryzacja wchodziła nie bez oporów, mimo iż sama problematyka dzięki zespołowi prof. S. Nawrockiego „Informatyka i archiwa” była dobrze znana. Ale czasu nie udało się na szczęście zatrzymać na długo i w połowie lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku komputeryzacja wpisała się w działalność archiwów i stała się przedmiotem badań naukowych. Wydawało się wówczas, że to „nowe” i „nieznane” spowoduje wielką rewolucję teoretyczną, metodyczną, informacyjną i wiązano wielkie nadzieje na wyręczenie archiwistów w wielu żmudnych i monotonnych czynnościach. Czy to się udało, czy dzieje komputeryzacji potoczyły się w tym kierunku, o których archiwiści marzyli, czy wraz z nimi tak samo toczyły się dzieje archiwistyki? Jak to się działo, jak odbywał się proces komputeryzacji, jak na niego reagowały przestrzenie, w których rozwija się archiwistyka: uczelnie, władze archiwalne i sami archiwiści, stowarzyszenia archiwistów i firmy szkolące archiwistów, jaki był ich wkład w nową epokę archiwistyki, czasami dla podkreślenia nazywaną „archiwistyką cyfrową” i co było powodem rozejścia się ich ścieżek, nad tym wszystkim będziemy się zastanawiać w referacie. Podobnie jak nad

tym, co przetrwało z archiwistyki klasycznej i czy to, co z niej przetrwało jest nadal przydatne, co musi przetrwać jeszcze i jak dalej mają się układać powiązania z archiwistyką komputerową /cyfrową, jak mają być rozległe i głębokie. Zapraszam do wysłuchania referatu.

Elżbieta Galik (Archiwum Państwowe we Wrocławiu)

Nowoczesność, ale jaka – rozważania na temat stanu polskich archiwów państwowych na progu XXI w.

Współczesny świat charakteryzuje szereg wyraźnych trendów rozwojowych. Wydają się one być zjawiskiem typowym dla czasów, w których żyjemy, jednak ich rozmiary i ilość dziedzin, które dotyczą, jak też presja, którą powodują, karzą się nad nimi poważnie zastanowić i uważnie im przyjrzeć. Jak reagują na te trendy polskie archiwa państwowe, jak to się ma do obrazu archiwum i zdań wynikających z dotychczasowej praktyki i obowiązujących przepisów archiwalnych, jaki to ma i może mieć wpływ na same archiwa, jak też ich odbiór społeczny. O tych i innych, ważnych dla funkcjonowania archiwów sprawach będzie traktował niniejszy referat.

Adam Dąbrowski (Archiwum Akt Nowych)

Współczesne archiwum państwowe – urząd czy placówka naukowo-badawcza? Garść refleksji pracownika Archiwum Akt Nowych

Zadaniem tego krótkiego eseju (nie jest to bowiem tekst naukowy) będzie przedstawienie refleksji – z punktu widzenia zwykłego pracownika merytorycznego archiwum państwowego (w tym wypadku Archiwum Akt Nowych) – na temat teoretycznych i praktycznych możliwości prowadzenia badań naukowych z zakresu archiwistyki (oraz historii) w ramach wykonywania codziennych obowiązków służbowych w archiwum. Będzie to próba zidentyfikowania i analizy czynników utrudniających czy wręcz uniemożliwiających prowadzenie badań naukowych w archiwum oraz nieśmiała próba wskazania rozwiązań, mających na celu pogodzenie typowych czynności urzędniczych z działalnością naukową.

Leszek Pudłowski (Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej, ONZ, Wiedeń)

Archiwistyka versus Archives and Records Management

Współczesna archiwistyka ulega istotnym przemianom. W kształceniu uniwersyteckim często do nazwy tradycyjnego kierunku dodaje się nowe określenia, takie jak zarządzanie dokumentacją, informacją, czy wiedzą (*records, information, knowledge management*). Także zarządzanie dokumentacją podlega istotnym przemianom, z wyraźnym wydzieleniem się szkoły amerykańskiej i australijskiej. Pierwsza z nich skłania się ku koncepcji cyklu życia dokumentacji (*records life cycle*), natomiast w Australii od jakiegoś czasu dominuje koncepcja *continuum* dokumentacji (*records continuum*). Autor pokrótce opisuje te tendencje i zastanawia się jakie miejsce w tych procesach zajmuje archiwistyka europejska, a zwłaszcza najbliższa nam, archiwistyka polska.

Anna Żeglińska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski)

Komputeryzacja i digitalizacja w archiwach

Racjonalna komputeryzacja archiwów, rozumiana jako wdrażanie systemów informacyjnych opisujących zasób i organizację archiwów posługujących się odpowiednio oprogramowanymi komputerami, może zapewnić pożądany dla użytkowników i samych archiwów ład i porządek całego zasobu archiwalnego. Czy tak rozumiana komputeryzacja jest stosowana w polskich archiwach? Czy digitalizacja może zastąpić pełen opis wszystkich całości archiwalnych narosłych w wyniku działalności rozmaitych władz i urzędów istniejących w różnych ustrojach historycznych i zarchiwizowanych (często rozproszonych) w wielu instytucjach archiwalnych? Czy podstawowym zadaniem archiwów jest popularyzacja zasobu archiwalnego czy wskazanie informacji na temat przechowywanych w archiwach całości archiwalnych? Zaproponowane rozważania wpisują się w przewodnią myśl VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich we Wrocławiu: „Zatrzymać przeszłość, dogonić przyszłość” i skłaniają do refleksji nad przyszłością archiwów i archiwistyki.

Funkcjonująca instytucja, jednostka organizacyjna posiada zorganizowaną kancelarię dla celów obsługi administracyjnej. Niewątpliwie w zakonach, kancelarii potrzebuje również każdy dom zakonny do której wpływają pisma i w której również są one sporządzane i wysyłane na zewnątrz. Narastająca dokumentacja w kancelarii tworzy organiczną całość, którą w archiwum zakonnym należy określić jako zespół archiwalny. Porządek zasobu archiwalnego przyjęty według kryterium kancelarii domu zakonnego wprowadza właściwy układ i daje gwarancję skutecznej komputeryzacji.

Projekt pod nazwą „Wiki Archives Project” realizowany jest przez Rolanda Kipera w ramach opracowania pracy doktorskiej pod tytułem: „Porównywanie pomiędzy francuskimi i polskimi systemami archiwalnymi oraz ich perspektywa współpracy”. Celem projektu jest stworzenie polsko-francuskiej dwujęzycznej internetowej bazy wiedzy archiwalnej w postaci „Wiki”. Filozofia strony polega na udostępnianiu wiedzy archiwalnej dla wszystkich: studentów, praktykantów, archiwistów oraz stworzenie „mostu” między francuskimi i polskimi „kulturami archiwalnymi”. Projekt opracowywany jest w postaci strony internetowej dostępnej w wersji dwujęzycznej (polskiej oraz francuskiej), która podzielona została na różne sekcje:

- Słownik terminologii archiwalnej. Słownik w wersji beta zawiera 310 terminów z języka polskiego i 1200 z języka francuskiego. Wyszukiwarka pozwala na szybkie znalezienie wybranego terminu. Indeks terminów pozwala na przegląd treści słownika. Za pomocą nawigatora można skorzystać ze słownika w podobny sposób jak w przypadku książki. Słownik pozwala na wyeksportowanie znalezionej strony do formatu .pdf, lub .odt. Na koniec, słownik daje odpowiedniki polskich lub francuskich terminów w przekładzie na drugi język.
- Wiki archiwów. Na podstawie takiej samej zasady jak działa Wikipedia, wiki archiwów daje dostęp do artykułów na wybrane tematy związane z archiwoznawstwem, lub archiwistyką. Teksty zawierają hiperłącza prowadzące do innych artykułów lub do słownika archiwalnego. Ta możliwość pozwala na logiczną i racjonalną integrację informacji do celu lepszego zrozumienia treści pewnej strony internetowej. W celu trwałości i wiarygodności źródeł informacyjnych podane są w przypisach linki do strony bieżącej oraz do strony archiwizowanej w przypadku gdy podana informacja pochodzi ze źródła informacji internetowej.
- Archiwizacja stron internetowych. Prowadzona jest działalność archiwizacji stron internetowych polskich lub francuskich instytucji archiwalnych. Celem jest przechowywanie pamięci internetowej instytucji archiwalnych. Działalność ta jest prowadzona w celu badań nad wykorzystaniem archiwizacji stron internetowych dla zapewniania długotrwałości informacji.
- Wiadomości archiwalne. Sekcja pozwala na przeglądanie informacji ze świata archiwalnego na podstawie informacji prowadzonej poprzez wątki RSS różnych stron internetowych z Polski, z Francji lub z międzynarodowych instytucji archiwalnych.
- Cyfrowa biblioteka archiwalna. Jest to internetowa biblioteka, która gromadzi źródła wiedzy archiwalnej.

Po praktycznym przedstawieniu internetowego narzędzia, mowa będzie o kontekście realizacji bazy wiedzy, wraz z analizą krytyczną zbieranego doświadczenia i planu rozwoju bazy wiedzy na rok akademicki 2012-2013.

• Archiwa wyodrębnione – teraźniejszość i przyszłość

moderator: Radosław Peterman (Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie)

Zgodnie z art. 22 i 29 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach oprócz sieci archiwów państwowych w Polsce funkcjonują archiwa wyodrębnione. Są one prowadzone przez Sejm, Senat, Kancelarię Prezydenta, Kancelarie Prezesa Rady Ministrów czy instytucje podległe m.in. ministrom spraw wewnętrznych, zagranicznych, obrony narodowej

i finansów oraz Instytut Pamięci Narodowej. Wiedza o nich nie jest powszechnie znana. Często pada pytanie dlaczego funkcjonują takie archiwa. Nie są znane szczególne uwarunkowania prawne tych archiwów. Dlatego też istnieje potrzeba upowszechnienia roli i znaczenia takich archiwów. Panel ten miałby zaprezentować jakie jest miejsce tych archiwów w systemie bezpieczeństwa państwa. Jak jest kształtowany zasób archiwalny. Zaprezentowana byłaby także działalność naukowa i popularyzatorska tych archiwów. Panel ten oraz takie spotkanie archiwistów z archiwów wyodrębnionych w trakcie tego panelu mogłoby przyczynić się także do wymiany doświadczeń pomiędzy nimi.

Część I

9.00 – 11.00

Prestawiciele zaproszonych archiwów wyodrębnionych tj. Centralnego Archiwum Wojskowego (**dr Andrzej Czesław Żak, Katarzyna Górny,**), Archiwum Kancelarii Prezydenta RP (**dr Janusz Kuligowski**), Biblioteki Sejmowej (**dr Wojciech Kulisiewicz, Bożena Żmuda**), Archiwum Kancelarii Senatu (**Robert Kubaś**), Archiwum Straży Granicznej (**plk Krzysztof Gawęda, plk dr Ryszard Techman**) oraz Instytutu Pamięci Narodowej (**dr Rafał Leśkiewicz**) zaprezentują w 15 minutowych wystąpieniach swoje archiwa. Wystąpieniom będą towarzyszyły prezentacje multimedialne ilustrujące wybrane aktywności archiwów. W tej części głos zabiorą również przedstawiciel Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych – **dr hab. Władysław Stępiak** oraz reprezentant środowiska uniwersyteckiego.

Część II

11.15 – 12.15

Dyskusja z udziałem przedstawicieli archiwów wyodrębnionych oraz zaproszonych gości. Podczas dyskusji poruszone zostanie szereg zagadnień, w tym m.in.:

- Uwarunkowania prawne regulujące funkcjonowanie archiwów wyodrębnionych;
- Role archiwum wyodrębnionego – bieżąca i historyczna;
- Rola w kształtowaniu narodowego zasobu archiwalnego;
- Rola i znaczenie archiwów wyodrębnionych w systemie bezpieczeństwa państwa;
- Udostępnianie zasobu w archiwach wyodrębnionych;
- Digitalizacja zbiorów;
- Współpraca archiwów wyodrębnionych;
- Czy można mówić o sieci archiwów wyodrębnionych?
- Działalność popularyzatorska i naukowa archiwów wyodrębnionych;
- Współpraca międzynarodowa archiwów wyodrębnionych.

Dyskusji będzie towarzyszyła prezentacja multimedialna poświęcona archiwom wyodrębnionym w Polsce.

12.15 – 12.30 Pytania i dyskusja

Podczas obrad słuchacze panelu otrzymają od organizatorów broszury zawierające streszczenia wystąpień przedstawicieli wszystkich archiwów wyodrębnionych oraz zaproszonych gości.

• **Od strażnika pamięci do archiwisty XXI wieku. Kształcenie archiwistów wczoraj i dziś**

moderator: Alicja Kulecka (Uniwersytet Warszawski)

Celem panelu jest ukazanie modelu kształcenia archiwistów w Polsce w kontekście potrzeb rynku pracy i próba jego oceny. Zakres rzeczowy panelu obejmie następujące zagadnienia: Model nauczania realizowany na polskich uczelniach na przykładzie UMK z uwzględnieniem zmian systemowych i programowych zachodzących w ostatnich latach. Uwzględniony zostanie wpływ prac Sekcji Edukacji Archiwalnej SAP na kształtowanie nowego programu nauczania. Oczekiwania rynku

pracy i ocena realizowanego modelu nauczania w kontekście potrzeb „odbiorców” absolwentów studiów archiwistycznych.

Wiesława Kwiatkowska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Jak kształcić archiwistów? Założenia modelowe a programy nauczania tworzone na UMK

Celem referatu jest przedstawienie modelu kształcenia archiwistów na UMK, realizowanego w ramach odrębnego kierunku, z uwzględnieniem dokonywanych zmian programowych. Szczególny nacisk zostanie położony na prace nad tworzeniem nowych programów w roku 2012, w których także wykorzystano efekty działalności Sekcji Edukacji Archiwalnej SAP, zwłaszcza Model kompetencji zawodowych archiwisty i zarządcy dokumentacji.

Agnieszka Zasada, Mateusz Zmudziński (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Studenci UMK w Toruniu o unikatowym kierunku archiwistyka i zarządzanie dokumentacją

W wystąpieniu przedstawione zostaną wyniki ankiet przeprowadzonych w maju 2012 roku wśród studentów ostatniego semestru studiów licencjackich i magisterskich na kierunku archiwistyka i zarządzanie dokumentacją. Jest to kontynuacja badań ankietowych z lat poprzednich (2009 i 2011). Odpowiedzi udzielone przez studentów pozwolą na dokonanie oceny kierunku studiów w zakresie programu kształcenia, realizowanych przedmiotów, poruszanych treści, a także formy prowadzonych zajęć, ich liczby i rozłożenia w poszczególnych semestrach, a ponadto planów związanych z ich karierą zawodową.

Tomasz Matuszak (Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim)

Oczekiwania i potrzeby archiwów państwowych a kwalifikacje absolwentów studiów archiwistycznych

Celem wystąpienia jest zaprezentowanie następujących kwestii: jakie oczekiwania mają archiwa państwowe wobec absolwentów studiów archiwistycznych (w zależności od oferty pracy – wolnego stanowiska), wymogi jakie stawia w tym zakresie ustawa o służbie cywilnej oraz opisy i wartościowanie stanowisk pracy w urzędach, jakimi kwalifikacjami i kompetencjami zawodowymi mogą “pochwalić się” absolwenci studiów archiwistycznych (różnych uczelni). Wszystkie spostrzeżenia są oparte na doświadczeniach wyniesionych z rozmów konkursowych, które uzupełnione są trzynastoletnim doświadczeniem nauczyciela akademickiego, który jest archiwistą z wykształcenia, praktykiem i zarazem dyrektorem archiwum oraz wykładowcą i egzaminatorem KCEA Stowarzyszenia Archiwistów Polskich.

Mariusz Sałasiński (Ogólnopolskie Stowarzyszenie Archiwistów, EMIKS Składnica Akt Sp. z o.o.; EMIKS w Lublinie)

Absolwent archiwistyki a nowoczesne archiwum outsourcingowe

Nowoczesne archiwum outsourcingowe wymaga nowoczesnego podejścia. Dotyczy to kwestii technicznych (wyposażenie sprzętowe), teleinformatycznych (odpowiednie oprogramowanie, zapewnienie stałego, szybkiego i bezpiecznego dostępu z dowolnego miejsca), ale również – a może przede wszystkim – wiedzy i umiejętności adaptacji pracowników zarówno do roli nowoczesnego archiwum zewnętrznego, jak i sposobu udostępniania Informacji dla Klientów. Dlatego też bardzo istotne z punktu widzenia firm działających na tym rynku jest posiadanie personelu będącego jednocześnie wizytówką nowoczesnego archiwum, jak i posiadających praktyczne umiejętności zapewnienia realizacji zadań wobec Klienta. Jako Prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Archiwistów, zrzeszających właścicieli firm archiwizacyjnych z terenu całego kraju, oraz jako w-ce Prezes EMIKS Składnica Akt Sp. z o.o. miałem możliwość obserwowania zmian w wymaganiach stawianych archiwom zewnętrznym (i jego pracownikom), bezpośredniego uczestniczenia w naborach oraz bieżącego monitorowania sposobu świadczenia pracy przez zatrudnione osoby. W ramach naszego Stowarzyszenia mogliśmy także wymieniać szereg uwag i doświadczeń, które w skrócie także postaram się wypunktować w trakcie wystąpienia. Na tym tle –

i wykorzystując zdobyte w trakcie współpracy z UMCS i KUL doświadczenia – chciałbym odnieść się do umiejętności absolwentów archiwistyki na tle wymagań nowoczesnego archiwum outsourcingowego próbując znaleźć odpowiedź na pytanie odnośnie stopnia przygotowania absolwentów do pracy.

Anna Sobczak (Uniwersytet Szczeciński)

Nowe obszary badań i kształcenia archiwistycznego

Archiwistyka jest interdyscyplinarną dziedziną naukową, która dzięki możliwościom korzystania z narzędzi innych nauk zyskuje dodatkowy potencjał pozwalający na reagowanie na dynamicznie zmieniające się otoczenie. Ostatnio największy wpływ na nią wywiera informatyzacja administracji oraz życia społecznego. Archiwiści dostosowując się do nowych warunków zaczynają korzystać z najnowszych osiągnięć branży IT. Ich portfolio zawodowe między innymi i też z tego powodu stopniowo nabiera nowego kształtu. Jednak sprawia to, że zdobyte w trakcie studiów podstawy tradycyjnej archiwistyki i oparte na niej doświadczenie przestają być wystarczające wobec cyfrowej rzeczywistości. Pośród nowych obszarów badań naukowych zaczyna pojawiać się następująca problematyka (wybrane zagadnienia):

- kształtowanie elektronicznego przedpola archiwalnego,
- metody selekcji i wartościowania dostosowane do nowych rodzajów materiałów archiwalnych np. elektronicznych baz danych,
- gromadzenie, przechowywanie, zabezpieczanie i konserwacja elektronicznych archiwaliów (pierwotnych i wtórnych),
- udostępnianie w oparciu o najnowsze osiągnięcia IT np. profesjonalne interoperacyjne serwisy dla użytkowników z wykorzystaniem technologii *Web 2.0*
- opracowanie: międzynarodowe standardy metadanych, elektroniczne inwentarze oraz retrokonwersja pomocy archiwalnych,
- digitalizacja materiałów analogowych,
- elektroniczna administracja.

Powyżej wymienione problemy naukowe są powszechnie omawiane przez archiwistów na konferencjach oraz opracowywane w międzynarodowych grupach roboczych. Powinny też stać się stałymi przedmiotami badań prowadzonych przez uczelnie wyższe i być przedstawiane studentom już na jak najwcześniejszym etapie edukacji. Dostosowanie kształcenia do nowych trendów będzie ułatwiać wykonywanie pracy nie tylko w archiwach państwowych, czy zakładowych urzędów i przedsiębiorstwach państwowych. Otwierać zacznie też drzwi do wykonywania zawodów związanych z szeroko pojmowaną archiwizacją, zarządzaniem i przetwarzaniem danych, czy obiegiem informacji.

• **Archiwa Historii Mówionej w Polsce**

moderator: Wojciech Kucharski (Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu)

Historia mówiona (oral history) ma niedługą tradycję w Polsce. Pierwsze poważniejsze badania wykorzystujące tę metodę związane były z dokumentowaniem doświadczeń okrucieństwa II wojny światowej. W polskiej historiografii metoda ta dość długo czekała na uznanie swojego statusu badawczego u akademickich historyków. W związku z tym zbieraniem relacji „świadków historii”, czyli historią mówioną” zajmują się przede wszystkim instytucje nie związane z uniwersyteckimi instytutami historii. Programy badawcze dokumentujące losy i doświadczenia świadków historii XX w. przyniosły kilkanaście tysięcy relacji zarchiwizowanych w wielu ośrodkach w całej Polsce. Poważnym zadaniem dla wszystkich instytucji jest wypracowanie standardów archiwizowania tego typu materiałów.

Magda Szymańska-Szwąder (Dom Spotkań z Historią), **Jarosław Pałka** (Dom Spotkań z Historią), **Paweł Szymański** (Fundacja Ośrodek KARTA)

Archiwum Historii Mówionej Domu Spotkań z Historią i Fundacji Ośrodka KARTA w Warszawie

Archiwum Historii Mówionej Fundacji Ośrodka KARTA i Domu Spotkań z Historią to zbiór, który liczy obecnie ponad 4,5 tysiąca relacji. Ponad połowa z nich to nagrania biograficzne. Poczynając od międzynarodowego projektu Mauthausen Survivors Documentation Project (MSDP) realizowanego w latach 2002-2003 we wszystkich podejmowanych dotąd działaniach dokumentacyjnych, niezależnie od konkretnej tematyki widniejącej w tytule projektu, instytucje te posługują się metodą swobodnego wywiadu biograficznego. W trakcie wystąpienia chcielibyśmy uzasadnić dlaczego wybraliśmy tę metodę oraz opowiedzieć o jej zaletach i wadach, a także opowiedzieć o sposobie archiwizacji tego materiału przyjętym w naszym archiwum, sposobach upowszechniania i udostępniania go.

Jan Radziukiewicz (Muzeum Powstania Warszawskiego)
Archiwum Historii Mówionej Muzeum Powstania Warszawskiego

Archiwum Historii Mówionej Muzeum Powstania Warszawskiego dokonało pierwszych nagrań w październiku 2004 roku. Jego głównym zadaniem jest utrwalenie relacji uczestników Powstania Warszawskiego, żyjących dzisiaj w Polsce i za granicą. Przez ponad 7 lat działalności AHM przeprowadziło około 3000 nagrań biograficznych. W założeniu projekt AHM jest spotkaniem pokoleń. Rozmowy prowadzą wolontariusze. Najczęściej są to młode osoby – pokolenie wnuków (głównie studenci lub osoby tuż po studiach), rzadziej – pokolenie dzieci Powstańców (emerytowani nauczyciele, dziennikarze). Wszystkie nagrania AHM są rejestracją audiowizualną. Archiwum zatrudnia operatorów, którzy mają do dyspozycji profesjonalne kamery, mikrofony i oświetlenie. Głównym problemem Archiwum jest **czas**. Z jednej strony pośpiech związany z tym, że rozmówcy AHM to pokolenie już odchodzące. Z drugiej strony brak możliwości przyspieszania procesu archiwizacji i digitalizacji: backup z kasy mini DV („matki”) na DVD (kopia robocza) oraz na macierz (składowanie wieczyste) przeprowadzany jest w czasie rzeczywistym. Ponadto archiwum przygotowuje kopie wywiadu DVD dla każdego świadka historii, który wziął udział w projekcie.

Tomasz Czajkowski, Wioletta Wejman (Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”)
Pracownia Historii Mówionej „Bramy Grodzkiej – Teatru NN” z Lublina

Archiwum Pracowni „Historii Mówionej” Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” istnieje od 1998 r. W jego zasobach znajduje się ponad 1800 relacji. Relacje (w wersji tekstowej, audio oraz wideo) udostępniane są on-line. W Bazie Historii Mówionej (www.historiamowiona.teatrnn.pl) dostępnych jest obecnie 5 760 tematycznych fragmentów relacji (4 677 tekstowych, 942 audio i 141 wideo) dotyczących Lublina i ponad 50 dotyczących innych miejscowości Regionu. Od 2012 roku nasze relacje dostępne są także w Bibliotece Multimedialnej Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” funkcjonującej w systemie dLibra pod adresem www.biblioteka.teatrnn.pl. Każda relacja opisana jest zgodnie ze standardem metadanych Dublin Core. Pliki tekstowe prezentowane są w postaci wygodnych dla czytelników PDF-ów. Warto zaznaczyć, iż system dLibra umożliwia kompleksowe udostępnianie informacji o nagraniu, a internauta może szybko zorientować się na jaki temat jest dana relacja poprzez system słów kluczowych, i dotrzeć do innych podobnych relacji.

Jarosław Maliniak, Piotr Sroka (Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”)
Centrum Dokumentacyjne Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu

W Ośrodku „Pamięć i Przyszłość” zostało powołane Centrum Dokumentacyjne, którego celem jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie wszelkich materiałów archiwalnych. Szczególne miejsce zajmują relacje „świadków historii” gromadzone od początku istnienia Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”. Liczące już ponad 800 świadectw Archiwum Historii Mówionej stanowi bazę źródłową dla badaczy coraz chętniej wykorzystujących w swojej pracy naukowej metodę historii mówionej (oral history). Znakomita większość relacji dotyczy powojennych dziejów Dolnego Śląska czy też szerzej - ziem zachodnich i północnych Polski, a ich tematyka jest bardzo zróżnicowana – od życia codziennego po działalność opozycyjną. Nie brakuje też wspomnień wojennych osób, które po 1945 r. znalazły nowy dom na Dolnym Śląsku. Wydzieloną grupę relacji stanowi Archiwum Sybiraków – zbiór relacji przekazanych Centrum Dokumentacyjnemu przez wrocławski Oddział

Związku Sybiraków, dokumentujący pobyt „na nieludzkiej ziemi” osób, które po powrocie do ojczyzny zamieszkały na Dolnym Śląsku.

- **Stan i perspektywy polskiego prawa archiwalnego**

moderator: Marek Konstankiewicz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Istnieje potrzeba dokonania oceny aktualnego stanu prawa regulującego działalność archiwalną oraz podjęcia dyskusji o najpilniejszych kierunkach jego zmian. Przemiany cywilizacyjne i kulturowe ostatnich dziesięcioleci istotnie wpłynęły na funkcjonowanie archiwów oraz ich społeczną rolę, co znajduje odzwierciedlenie w dynamicznych przekształceniach prawa archiwalnego. Mająca wiodący charakter ustawa z 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, choć uchwalona w zupełnie odmiennych warunkach i wielokrotnie nowelizowana, zawiera wiele rozwiązań zasługujących na pozytywną ocenę. Jednocześnie warto podjąć próbę identyfikacji barier formalnych w zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa informacyjnego w zakresie archiwizacji. Szczególnie interesującymi obszarami wydają się kwestie: ukształtowania efektywnych struktur organizacyjnych podmiotów prowadzących działalność archiwalną, z uwzględnieniem specyfiki instytucji sektora publicznego i niepublicznego oraz mechanizmów współpracy między nimi; doboru narzędzi prawnych służących kształtowaniu narastającego zasobu archiwalnego, jako przyszłej spuścizny źródłowej będącej podstawą tworzenia różnych narracji historycznych; zapewnienia formalnych ram wolnego dostępu do archiwaliów, z uwzględnieniem uwarunkowań budowy nowoczesnego systemu informacji archiwalnej; kontekstu międzynarodowego prawa archiwalnego, istotnego w warunkach globalizacji oraz ze względu na historyczne ukształtowanie polskiego narodowego zasobu archiwalnego.

Władysław Stępniak (Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych)

Prawo archiwalne na świecie

Współczesne stosunki międzynarodowe charakteryzuje postępująca integracja państw i narodów, wprowadzanie coraz liczniejszych konwencji i traktatów, przemożny wpływ organizacji międzynarodowych na wszystkie już niemalże aspekty życia społeczeństw a nawet osób indywidualnych. Doświadczamy tego procesu niemalże na co dzień także pod wpływem członkostwa w Unii Europejskiej, organizacji dążącej do ujednolicenia podstaw prawnych funkcjonowania społeczeństw wchodzących w jej skład państw. Dla archiwisty powstaje w tych warunkach pytanie czego oczekiwać może zatrudniająca go instytucja ze strony postępującego procesu integracji europejskiej. Zastanawiać się może nad tym czy pojawią się rozporządzenia i dyrektywy unijne, którymi kierować się będzie np. w trakcie kontroli przeprowadzanych w ramach nadzoru archiwalnego czy też udostępniania materiałów archiwalnych. Przedstawienie podstawowych problemów łączących się z tą problematyką w ramach Unii Europejskiej nie wyczerpie jednak tego tematu. Zostaną bowiem także przedstawione systemy prawa archiwalnego w kilku wybranych krajach, charakteryzujących się wysokim poziomem działalności archiwalnej. Posłuży to do sformułowania wniosków, które uwzględnione mogły by być w trakcie prac nad nowym prawem archiwalnym w Polsce.

Sylwia Kotecka (Uniwersytet Wrocławski)

Elektroniczne akta spraw sądowych - nowe wyzwania prawne

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.) akta mogą być tworzone i przetwarzane także z wykorzystaniem technik informatycznych. Sposób archiwizacji dokumentów elektronicznych jest także przedmiotem zainteresowania polskiego prawodawcy. W styczniu 2010 r. weszły w życie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r., Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.), które umożliwiają przeprowadzenie elektronicznego postępowania upominawczego. Stanowi ono odrębny typ postępowania cywilnego, w ramach którego akta sądowe prowadzone są jedynie w postaci elektronicznej - w systemie teleinformatycznym. Dokumenty złożone w formie pisemnej

(postaci papierowej) do sądu prowadzącego elektroniczne postępowanie upominawcze przetwarzane są do postaci elektronicznej, a ich oryginały przechowywane w pomocniczym zbiorze dokumentów. Stronom elektronicznego postępowania upominawczego zapewniono zarówno zdalny dostęp do akt sprawy, jak również dostęp do wydrukowanych akt. Sposoby pracy z aktami spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym uregulowano w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 249 z późn. zm.) Obecnie w sądach powszechnych wdrażana jest reforma sposobu protokolowania posiedzeń jawnych w sprawach cywilnych. Protokołem będzie wyłącznie zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku (zamiast protokołu tradycyjnego - pisemnego), a zatem plik elektroniczny, który – jako część akt sądowych – musi zostać udostępniony stronom postępowania i innym upoważnionym podmiotom. Przedmiotem wystąpienia uczynione zostały kwestie pracy z elektronicznymi aktami sądowymi, w szczególności dostępu do takich akt i sposobu ich przechowywania w sądzie.

Marek Konstankiewicz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Problemy prawne dostępu do archiwaliów

Jedną z kluczowych dla prawa archiwalnego jest kwestia zrównoważenia z jednej strony wolności dostępu do archiwaliów, zaś z drugiej - konieczności zabezpieczenia wieczyście przechowywanej dokumentacji oraz ochrony praw i wolności podmiotów, których dotyczy treść archiwaliów. W przeciągu ostatnich lat znaczne wzrosła szczegółowość prawnych uregulowań szeroko rozumianego obiegu informacji w społeczeństwie, co skomplikowało kontekst działania archiwów. Dotyczy to przede wszystkim ochrony danych osobowych oraz dostępu do informacji znajdującej się w gestii podmiotów publicznych i w znacznej mierze związane jest z rozwojem i upowszechnieniem się techniki cyfrowej. Regulacje w tej dziedzinie - zarówno rangi konstytucyjnej jak i ustawowej wprowadzone zostały do polskiego porządku prawnego znacznie później od obecnie obowiązującej ustawy archiwalnej, która funkcjonuje obecnie w zupełnie innych warunkach faktycznych i prawnych niż została uchwalona.

Andrzej Biernat (Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych)

Jakie nowe prawo archiwalne? Propozycje i dylematy

Potrzeba uchwalenia nowego prawa archiwalnego, które zastąpiłoby ustawę z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach jest oczywista. W ciągu ostatnich 20 lat kilkakrotnie podejmowano próby przygotowania projektów nowej ustawy archiwalnej, która uwzględniając zmiany ustrojowe jakie zaszły w Polsce po 1989 r. zapewniałaby warunki do jak najlepszej i skutecznej ochrony zasobu archiwalnego będące częścią dziedzictwa narodowego a także dostępu do niego w społeczeństwie otwartym. Ostatni projekt prawa archiwalnego przygotowany w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych pochodzi z 2010 r. Jest on próbą odpowiedzi na podstawowe pytania dotyczące regulacji prawnych odnoszących się do narodowego zasobu archiwalnego:

- Jak zapewnić efektywny system ochrony i zachowania kompletności materiałów archiwalnych, stanowiących narodowy zasób archiwalny, czyli ważnej części dziedzictwa narodowego Polski, w warunkach dokonanych zmian ustrojowych, społecznych i gospodarczych po 1989 r., w szczególności w warunkach rozszerzania się sektora niepublicznego?
- Czy możliwe jest skoordynowanie w skali Państwa, w szczególności w sektorze publicznym, dotychczas rozproszonej, polityki w zakresie gromadzenia, przechowywania, zabezpieczania i udostępniania materiałów archiwalnych?
- Jak zagwarantować lepszą ochronę interesów i uprawnień obywateli, administracji i instytucji poprzez uregulowanie trybu postępowania i zabezpieczania ogólnie rozumianej dokumentacji (w tym elektronicznej) w różnych podmiotach?
- Czy istnieje potrzeba wprowadzenia nowych zasad selekcionowania i wydzielania tej części dokumentacji, która będzie stanowiła dziedzictwo narodowe (materiały archiwalne)?

- Jak zapewnić i ujednolicić zasady i tryb dostępu do dokumentacji oraz materiałów archiwalnych, tak by chronione były prawa tych osób i instytucji, o których informacje znajdują się w archiwach i materiałach archiwalnych, jak i tych, którzy chcą z nich korzystać?
- Czy zasadne jest dopuszczenie możliwości przechowywania publicznych zasobów historycznych poza archiwami państwowymi i ustalenie nowej organizacji archiwów przechowujących te zasoby (w tym w sferze niepublicznej)?
- Czy zasadne jest scalenie obecnych archiwów państwowych o charakterze centralnym w Archiwum Narodowe i czy może to podnieść rangę społeczną oraz znaczenie międzynarodowe dotychczasowych trzech archiwów centralnych?
- Czy obecna struktura archiwów państwowych odpowiada wyzwaniom współczesności?
- Czy istnieje potrzeba określenia kwalifikacji osób wykonujących zadania archiwalne i osób zarządzających dokumentacją.

• Archiwistyka cyfrowa - wyzwania XXI wieku

moderator: Rafał Magryś (Centrum Przetwarzania Informacji, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji)

Celem panelu będzie przybliżenie uczestnikom pojęcia archiwistyki cyfrowej, jak również dyskusja na temat kierunków rozwoju archiwistyki cyfrowej i zawodu archiwisty cyfrowego w kontekście zmian związanych z powszechnym zastosowaniem systemów IT w administracji publicznej.

Peder Andren (Riskarkivet Szwecja)

Wyzwania archiwistyki szwedzkiej w XXI wieku

Wim van Dongen (Nationaal Archief - Holandia)

Projekt APEnet katalizatorem wprowadzania standardów elektronicznych w archiwistyce (EAD, EAG, EAC)

Nikodem Bończa Tomaszewski (Narodowe Archiwum Cyfrowe)

Archiwistyka cyfrowa w Polsce sytuacja obecna, wizja przyszłości

Roman Kusyk (DEPiT MSW)

Problemy prawne archiwistyki cyfrowej

Rafał Magryś (CPI MAiC)

Systemy informatyczne w administracji publicznej i ich wpływ na archiwistykę cyfrową

• Międzynarodowe kontakty archiwalne

moderator: Julia Dziwoki (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie)

W panelu chcemy przedstawić zarys dziejów kontaktów archiwalnych oraz stan obecny i perspektywy badawcze. Przykłady zaangażowania archiwistów Europy Środkowej w międzynarodowe programy współpracy.

Hanna Krajewska (Archiwum Polskiej Akademii Nauk)

Międzynarodowe kontakty archiwalne Polskiego Towarzystwa Archiwalnego

Autorka przedstawi znaczenie międzynarodowych kontaktów archiwalnych w świetle dotychczasowych działań dotyczących głównie udziału w Międzynarodowej Radzie Archiwalnej i współpracy z instytucjami polonijnymi. Podsumowaniem wystąpienia będą refleksje związane z korzyściami i problemami wynikającymi z intensywnych kontaktów.

Autorka przedstawi powstanie i działalność Grupy Wyszehradzkiej. Szczególnie zwróci uwagę na różne inicjatywy, takie jak konferencje, wspólne spotkania, publikacje i portale internetowe. Ukaże zadania i cele, a także aktywność SAP i PTA w realizacji zamierzeń i programu.

Anna Domalanus (Archiwum Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu)
Wytyczne i standardy archiwalne w pracach Sekcji Archiwów Uniwersyteckich i Naukowych ICA

Główną częścią zasobu archiwów uniwersyteckich we wszystkich krajach świata jest dokumentacja studencka. Jednak sposobów gromadzenia i przepisów jest niemal tyle, ile państw, a i tak prawie wszędzie wciąż budzą wiele wątpliwości. Sekcja Archiwów Uniwersyteckich i Naukowych Międzynarodowej Rady Archiwów powołała specjalny komitet, który opracował ankiety adresowane do archiwów i innych komórek uniwersyteckich zajmujących się dokumentacją studencką. Autorka przedstawi efekty dotychczasowych prac oraz projekt wytycznych w sprawie gromadzenia dokumentacji studenckiej.

Bernard Kołodziej (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu)
Archiwa polskich instytucji kościelnych zagranicą

Referent chce zarysować dzieje duszpasterstwa i opieki nad emigracją polską. Początki Polskiej Misji Katolickiej we Francji i Anglii oraz przykłady archiwów kościelnych w egzotycznych krajach na świecie.

- **Przechowywanie i zabezpieczanie materiałów archiwalnych – standardy i rzeczywistość**

moderatorzy: Anna Czajka (Centralne Laboratorium Konserwacji Archiwaliów), Przemysław Wojciechowski (Archiwum Państwowe w Poznaniu)

Panel zorganizowany w celu przedyskutowania problemów związanych z tworzeniem i zastosowaniem w praktyce standardów obejmujących szeroko pojętą ochronę zasobu archiwalnego. Wiadomo, że wypracowano już szereg zasad i procedur określających sposób przechowywania, udostępniania, konserwacji materiałów archiwalnych. Wiele instytucji wprowadza je w życie, wiele dopiero próbuje, wiele ma z tym problemy natury finansowej, kadrowej i mentalnej. Podczas panelu konserwatorzy zastanawiać się będą nad tym, jak korzystać z istniejących standardów oraz jak ich przestrzegać. Przedyskutują rolę nauki w tworzeniu standardów oraz zasad postępowania ze zbiorami akt i dokumentów. Uczestnicy panelu zastanawiać się będą także nad tym, jak u progu XXI w. zmieniło się na świecie podejście do spraw związanych z tzw. konserwacją aktywną i pasywną. Jakie kryteria zabezpieczenia zasobu wysuwa się na plan pierwszy? Co w warunkach polskich warto przenieść na nasz grunt, a czego nie można, czy wręcz nie wolno czynić, z uwagi choćby na położenie geograficzne, specyfikę archiwaliów itp. Rozmawiać będą ponadto o ryzyku związanym ze stosowaniem „nowości technologicznych” w warsztacie pracy konserwatora archiwaliów. O udział w panelu poproszono osoby zajmujące się naukowo i praktycznie problematyką ochrony i konserwacji materiałów archiwalnych i bibliotecznych. Wystąpią więc kierownicy pracowni konserwatorskich działających w archiwach państwowych oraz naukowcy z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Hasło panelu koresponduje z hasłem VI PZAP. Słowa „zatrzymać przeszłość” polscy konserwatorzy pojmują jako starania o zachowanie w dobrym stanie fizycznym dokumentów przeszłości znajdujących się w archiwach państwowych i zakładowych. Natomiast słowa „dogonić przyszłość” rozumiemy jako stworzenie takich procedur i standardów, które pozwolą jak najlepiej z tego zadania się wywiązać w nowoczesnym państwie.

Anna Michaś, Małgorzata Bochenek (Archiwum Państwowe w Krakowie)

Transformacje w zawodzie konserwatora materiałów archiwalnych: zabezpieczanie i profilaktyka zasobu - wiodącą specjalnością

Weronika Liszewska (Pracownia Konserwacji i Restauracji Grafiki i Rysunku Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP w Warszawie), **Zofia Goliszewska** (Pracownia Konserwacji Dokumentów Archiwalnych, Żydowski Instytut Historyczny)

Konserwacja Podziemnego Archiwum Getta Warszawskiego, tzw. Archiwum Ringelbluma - założenia projektu i problemy przechowywania zbioru

Temat do dyskusji: Proces ochrony jako element wartościowania dziedzictwa

Tomasz Łojewski (kierownik Pracowni Badań nad Trwałością i Degradacją Papieru – Wydział Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie)

Nowe techniki dezynfekcji archiwaliów

Monika Bogacz-Walska (Archiwum Państwowe w Olsztynie)

Przegląd i ocena zalecanych metod w konserwacji archiwaliów po 1945 roku- jako ostrzeżenie przed „nowościami technologicznymi”

Temat do dyskusji panelowej: Współczesne tendencje w konserwacji archiwaliów - szansa czy zagrożenie?

- **Tradycja wobec wyzwań przyszłości**

moderator: Hanna Krajewska (Archiwum Polskiej Akademii Nauk)

Panel poświęcony jest rozważaniom na temat konieczności połączenia tradycyjnych form opracowywania zbiorów i prowadzenia Archiwum z nowymi wyzwaniami związanymi z prowadzeniem dokumentacji elektronicznej i nowymi perspektywami dotyczącymi wykształcenia. Jak mówi P. Coelho w swojej powieści „Alef”: „To co robisz teraz, może ocalić przeszłość i w konsekwencji zmienić przyszłość”. Autorzy wystąpień zaprezentują miejsce digitalizacji wśród innych metod zabezpieczania i udostępniania, specyfikę zasobu uczelnianego i znaczenie dla badaczy, przedstawiają problemy związane z elektroniczną dokumentacją badań naukowych i koniecznością standardowej archiwizacji oraz zastanowią się nad przyszłością zawodu archiwisty. Nowe wymagania zmuszają do postawienia pytania o nową jakość wykształcenia i zwrócenia uwagi na współczesne dziedziny wiedzy.

Monika Marcinkowska (Archiwum Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach)

Digitalizacja – ukazać przeszłość przyszłości

Na podstawie ankiet skierowanych do instytucji nauki i kultury przedstawienie obecnego stanu digitalizacji zbiorów archiwalnych w tych instytucjach: jakie materiały są digitalizowane, cel digitalizacji. Aspekty techniczne digitalizacji, koszty. W jaki sposób wykorzystuje się materiały zdigitalizowane. Jakiego miejsca zajmuje digitalizacja wśród innych metod zabezpieczania i udostępniania. Jak przedstawiciele archiwów, które mają praktyczne doświadczenie z digitalizacją oceniają tę metodę, jej zalety i wady. Perspektywy digitalizacji.

Teresa Suleja (Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego)

Wpisani w uniwersytecką tradycję – zasób archiwum uczelnianego, jego specyfika i znaczenie

Chciałabym na podstawie zasobu własnego i kilku wybranych archiwów uczelnianych opowiedzieć o dziejach formowania się tychże instytucji i ich praktycznym funkcjonowaniu na rzecz swojej uczelni i jej historii (Kraków, Wrocław, Poznań). Pragnę opisać etapy wyodrębniania się archiwów w strukturach swoich uczelni i przykłady angażowania się czynników zewnętrznych

i przykłady postaw ludzi pracujących w archiwach (Toruń). Potem zamierzam skupić się na specyfice naszych zasobów: omówić najważniejsze akta kat. A, a więc protokoły Senatów i Rad Wydziałów i ich typowe cechy i tematykę, obok tego dokumentację prac naukowych - doktoraty, habilitacje, profesury. Kolejną sprawą godną omówienia jest bogata dokumentacja procesów kształcenia na uczelni poczynając od licencjatów, przez magisteria po studia doktoranckie i podyplomowe. Odrębną kategorią są bardzo zróżnicowane akta osobowe od palacza po profesora, dokumenty działów administracji oraz ciekawe spuścizny, pamiątki po ludziach i zbiory fotograficzne. Dzięki tym różnorodnym częstokroć typowego zasobu uczelnianego można odtwarzać pamięć dokumentem pisaną i załatwiać ważne kwerendy naukowe. Na koniec wspomnieć o innych formach działań archiwum w oparciu o tak bogate materiały archiwalne. Tu wspomnieć o wystawach, prelekcjach czy wydawnictwach źródłowych, czy uczestnictwie w procesie dydaktycznym uczelni.

Dariusz Klemantowicz (Archiwum Uniwersytetu Łódzkiego)

Archiwista w Polsce XXI wieku – zawód z przyszłością czy tylko z przeszłością?

Archiwista (dawniej Archiwariusz), to pracownik archiwum. Archiwa w Polsce tworzyły instytucje kościelne, władza centralna i możni. Pierwsze powstały już pod koniec XII w. Po rozbiorach losy polskich archiwów zostały uzależnione od państw zaborczych: Rosji, Prus i Austrii. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku, władze polskie od samego początku podjęły odpowiednią politykę w celu prawidłowego zabezpieczenia archiwaliów. Prace w tym samym kierunku były i są kontynuowane po II wojnie światowej. Postęp techniczny pod koniec XX i na początku XXI w. związany z pojawieniem się i rozwojem dokumentacji elektronicznej w urzędach i życiu prywatnym obywateli, stawia nowe wymagania i wyzwania dla pracowników zajmujących się zabezpieczaniem tego typu dokumentacji. Czy w nowej rzeczywistości jest jeszcze miejsce dla Archiwisty (Archiwariusza), czy może raczej dla pracownika administracyjnego (informatyka) z bardzo ogólną znajomością historii i podstawowych zasad archiwistyki, a przyszły zjazd nie będzie to Zjazd Archiwistów Polskich, tylko np. Informatyków Polskich lub Pracowników Administracji?

Anna Krzemińska (Archiwum Instytutu Farmakologii PAN w Krakowie)

Elektroniczna dokumentacja badań naukowych

Współczesna dokumentacja badań naukowych, zwłaszcza w naukach ścisłych, tworzona jest w postaci elektronicznej, częstokroć w oparciu o specjalistyczne oprogramowanie. Jako dokumentacja powstająca w toku realizacji zadań jednostek organizacyjnych, jakimi są m.in. instytuty naukowe i uczelnie, wymaga standardowej archiwizacji, przewidzianej dla każdego innego rodzaju dokumentacji. Rodzi to liczne problemy związane z jej gromadzeniem, ewidencjonowaniem, przechowywaniem oraz wartościowaniem.

• Dokumentacja partii politycznych III Rzeczypospolitej

moderator: Tadeusz Krawczak (Archiwum Akt Nowych w Warszawie)

Celem projektu jest przedstawienie w oparciu o analizę dokumentacji zachowanej w zasobie archiwów państwowych, wybranych archiwów wyodrębnionych oraz registraturze bieżącej i archiwach partii politycznych stanu źródeł do dziejów ugrupowań politycznych doby transformacji ustrojowej i tworzenia państwa demokratycznego z uwzględnieniem problemów metodycznych towarzyszących procesom ich tworzenia i zachowania.

Autorzy wystąpień wprowadzających:

Włodzimierz Janowski, Tadeusz Krawczak, Bożena Żmuda, Robert Kubaś, Janusz Kuligowski, Władysław Horst

Tematy wystąpień wprowadzających:

- *System partyjny III Rzeczypospolitej. Od systemu partii hegemonicznej do systemu wielopartyjnego 1989-2012*

- *Dokumentacja partii politycznych w zasobie archiwów państwowych ze szczególnym uwzględnieniem Archiwum Akt Nowych*
- *Akta klubów i kół parlamentarnych w zasobie archiwów Kancelarii Sejmu i Senatu*
- *Dokumentacja partii politycznych na tle rozwoju życia politycznego w Polsce, w zasobie archiwum Kancelarii Prezydenta RP*
- *Zasady gromadzenia, przechowywania, zabezpieczenia i wartościowania dokumentacji współczesnych partii politycznych*

• **Archiwa kościelne w służbie nauce i społeczeństwu. Problem udostępniania w archiwach Kościoła rzymskokatolickiego**

moderator: Julia Dziwoki (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie)

W archiwistyce kościelnej udostępnianie uzależnione jest od prawa partykularnego każdej diecezji i od decyzji miejscowego biskupa ordynariusza. Tak bowiem stanowi Kodeks Prawa Kanonicznego. Archiwa kościelne prowadzą różne formy udostępniania zasobu i wiedzy o istnieniu placówki w świadomości miasta, regionu, kraju, a nawet świata.

Mieczysław Różański (Archiwum Diecezjalne w Łodzi), **Leszek Wilczyński** (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Prawo kanoniczne oraz inne dokumenty Stolicy Apostolskiej o archiwach i ich użytkownikach oraz udostępnianiu

Autorzy przedstawiają dotychczasowe prawodawstwo w dokumentach wydanych przez Stolicę Apostolską. Ogólne normy oraz doświadczenia w zakresie organizacji archiwów historycznych Kościoła rzymskokatolickiego, stanowiły podstawę do wypracowania prawodawstwa diecezjalnego.

Julia Dziwoki (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie), **Jacek Kapuściński** (Archiwum Archidiecezji w Częstochowie)

Udostępnianie dzisiaj w świetle regulaminów i w prawie lokalnym Kościoła Katolickiego w Polsce

Autorzy zamierzają przeanalizować regulaminy obowiązujące w archiwach historycznych Kościoła rzymskokatolickiego. Wyniki badań pozwolą na zaprezentowanie obecnego stanu prawodawstwa partykularnego w zakresie udostępniania zasobu kościelnego i jego opracowania.

Maria Dębowska (Katolicki Uniwersytet Lubelski), **Robert Kufel** (Archiwum Diecezjalne w Zielonej Górze)

Archiwa diecezjalne ich zasób i współczesne pomoce ewidencyjne oraz ich promocja

Autorzy charakteryzują zasób oraz różnorodność archiwów historycznych funkcjonujących na terenie diecezji. Dokonają podsumowania prowadzonych prac inwentaryzacyjnych zasobu kościelnego. Zaprezentują nowe formy promocji archiwów kościelnych i ich zaangażowanie w życie naukowe i społeczne regionu i kraju.

Józef Marecki (Uniwersytet Papieski im. Jana Pawła II w Krakowie), **Wacław Umiński** (Uniwersytet Papieski im. Jana Pawła II w Krakowie, Archiwum Polskiej Prowincji Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie)

Archiwa zakonne ich zasób i współczesne pomoce ewidencyjne oraz ich promocja

Referenci na tle dziejów monastycyzmu w Polsce zaprezentują sieć archiwów zakonnych i ich organizację. Stan opracowania zasobu i formy jego udostępniania. Prawodawstwo archiwów zakonnych i formy popularyzacji wiedzy o ich zasobie.

• Stare archiwa – nowe wyzwania

moderator: Władysław Stępnia (Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych)

Władysław Stępnia (Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych)
Archiwa polskie w demokratycznym państwie i liberalnej gospodarce

Archiwa Państwowe w Polsce, jako zorganizowana struktura podlegająca centralnemu zarządzaniu i funkcjonująca w oparciu o dotyczący ich system prawny, wkroczyły na przełomie XX i XXI wieku w nowy okres swego istnienia. Są instytucjami państwa demokratycznego, o ustabilizowanej już w chwili obecnej organizacji. Funkcjonują w społeczeństwie ceniącym ponad inne wartości wolność i swobodę działania na różnych płaszczyznach. Płaszczyzny te to w pierwszej kolejności sfera życia politycznego i gospodarczego, a także kulturalnego. Rola i kompetencje państwa w tym zakresie podlegają licznym prawnym ograniczeniom. Poza zakresem bezpośredniego oddziaływania Archiwów Państwowych pozostają tym samym olbrzymie obszary funkcjonowania państwa i życia społeczeństwa.

Celem organizacji panelu jest próba wywołania dyskusji na temat roli Archiwów Państwowych funkcjonujących w przedstawionych powyżej warunkach. Istotnym pytaniem jakie zostanie postawione jej uczestnikom jest określenie zakresu, a także możliwości oddziaływania na funkcjonowanie instytucji narodowego zasobu archiwalnego, traktowanego jako integralna część polskiego dziedzictwa kulturowego. Równocześnie, a nawet przede wszystkim, dyskusja dotyczyć będzie funkcji praktycznych działalności archiwalnej, uwzględniającej w pierwszej kolejności wymogi sprawnego funkcjonowania państwa i jego gospodarki oraz zaspakajanie potrzeb prawnych, informacyjnych a także kulturalnych społeczeństwa.

Andrzej Biernat (Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych)
Archiwa polskie a administracja publiczna – czy powinno się coś zmienić?

Związki archiwów z administracją są odwieczne. Ich wzajemne relacje ewoluowały na przestrzeni wieków. W Polsce po drugiej wojnie ukształtował się model wzajemnych ścisłych odniesień, który ze zmianami wynikającymi z ustawy archiwalnej z 1983 r., trwa w zasadzie do dziś. Od ok. 20 lat w funkcjonowaniu administracji publicznej pojawiają się nowe zjawiska. Do ważniejszych przemian można zaliczyć:

- nowe formy organizacyjne administracji
- delegowanie zadań publicznych do sektora prywatnego
- informatyzacja administracji
- nowe formy dokumentowania działalności, gromadzenia informacji i jej wymiany w ramach administracji.

Zjawiska te nakazują zrewidować dotychczasowy schemat działania i wzajemne relacje archiwów i administracji publicznej, które powinny znaleźć wyraz zarówno w regulacjach prawnych jak i dobrych praktykach.

Hubert Wajs (Archiwum Główne Akt Dawnych)
Archiwa polskie a starzy i nowi użytkownicy – co powinno zmienić się we wszystkich relacjach?

Art. 21 ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. 1983 Nr 38 poz. 173, z późn. zm.) wylicza zakres działalności archiwów państwowych określając, że jest to „nadzór nad gromadzeniem, brakowaniem, ewidencją, przechowywaniem, opracowywaniem, udostępnianiem i zabezpieczaniem materiałów archiwalnych”.

Archiwa istnieją także po to by udostępniać materiały archiwalne, trudno wyobrazić sobie sens archiwum, które by tylko gromadziło. Udostępnianie może mieć różne formy, generalnie jednak albo udostępnia się materiały archiwalne w oryginale, albo w kopiach. Udostępnianie oryginału, czy to na wystawie czy w pracowni naukowej stanowi zagrożenie dla tego oryginału. Najprostszy przykład to akta metrykalne z XIX w., spisane na kwaśnym papierze, które interesują wielu użytkowników. Każde

kolejne udostępnienie pogarsza stan książki i papieru. Książka zostaje „zaczynana” i wymagać będzie prac konserwatorskich (koszty).

Wobec tego inna forma: udostępnianie kopii – do niedawna, ale i nadal będą to przede wszystkim mikrofilmy, od niedawna skany, oczywiście najlepiej udostępniane przez Internet, tak aby nie trzeba było wychodzić z domu do archiwum. Wbrew pozorom przygotowanie mikrofilmu czy skanu też jest pracochłonne i kosztowne, choć wygodne dla odbiorcy. Ponadto archiwum traci kontrolę nad swoim ‘zwitalizowanym’ zasobem. Choć trzeba pamiętać, iż zgodnie z zasadą wymyśloną w bibliotece Stanford University LOCKSS (*Lots of Copies Keep Stuff Safe* - www.lockss.org/) taka zwielokrotniona forma stanowi dobre zabezpieczenie – rozproszenie wielu kopii w krótkotrwałym świecie elektronicznym wydaje się pewną polisą ubezpieczeniową.

Jednak z udostępnieniem, zwłaszcza w formie elektronicznej/cyfrowej wiąże się jeszcze inne zagadnienie: na to aby udostępniać materiały archiwalne muszą być opracowane (o czym też mówi wspomniany art. 21). Dlaczego ‘zwłaszcza w formie elektronicznej’?, dlatego, że cyfrowy świat przyspiesza i Użytkownik nie chce już przeglądać jednostki, kartka po kartce (czyli skan po skanie). Użytkownik chce dotrzeć od razu do poszukiwanej informacji (jak np. w Wikipedii czy Googlach). Wobec tego konieczne (a przynajmniej oczekiwane) jest znacznie dokładniejsze opracowanie, niż przy udostępnianiu analogowym. Dlatego EAD, czyli główny format stosowany w archiwach światowych do opisu inwentarzy elektronicznych pozwala poprzez wiele poziomów (od zespołu, serii, jednostki etc.) schodzić do opisu pojedynczego obiektu (wpisu, dokumentu); dopuszczając nawet 12 poziomów opisu - <c12> *Component* (Twelfth Level). Oczywiście nawet z tego najniższego poziomu możliwe jest odesłanie do odpowiedniego skanu poprzez znacznik <dao> *Digital Archival Object*. Zanim więc ‘wszystkie’ zasoby zostaną zdigitalizowane archiwiści mieć będą zapewnioną pracę.

Jolanta Louchin (Archiwum Państwowe Dokumentacji Osobowej i Płacowej)

Archiwa państwowe a interesy obywateli – na ile realizujemy społeczne oczekiwania?

Podstawowym zadaniem archiwów u zarania ich istnienia było zabezpieczenie i przechowanie dokumentów mających potwierdzić ustanowione prawa i przywileje, udowodnić prawa majątkowe, zagwarantować autentyczność i wiarygodność zapisów prawnych. Od początku swego istnienia archiwa pełniły ważną rolę społeczną, stając się w konsekwencji urzędami wiary publicznej.

Dziś ten aspekt naszej działalności staje się coraz bardziej zauważalny. Potwierdza to kilka przykładów z ostatnich kilkunastu lat. Wkrótce po powołaniu do życia Fundacji Polsko – Niemieckie „Pojednanie” rozpoczęła się w całym kraju akcja poszukiwania dokumentów potwierdzających prześladowania nazistowskie, jakich obywatele doznali w trakcie II wojny światowej. Wszystkie archiwa państwowe zostały zalane kwerendami od osób poszukujących tego rodzaju dokumentacji. Uświadomiło to nam przy okazji fakt, że choć mamy ambicję gromadzenia dokumentów koniecznych do prowadzenia badań naukowych, to okres najtragiczniejszej w naszej historii II wojny światowej jest w zasobach naszych archiwów udokumentowany w sposób daleki od ideału. Wkrótce potem obywatele pochodzący z Kresów rozpoczęli poszukiwanie dokumentów potwierdzających fakt ich repatriacji, opisujące majątek pozostawiony na Wschodzie oraz fakt pierwszego zameldowania na ziemiach polskich. Kolejną falą było już na przełomie XX i XXI wieku poszukiwanie w archiwach państwowych dokumentacji pracowniczej w związku z ustalaniem kapitału początkowego. Doprowadziło to w konsekwencji do powstania APDOP oraz takich zmian w ustawie archiwalnej, które pozwalają także innym archiwom państwowym gromadzić ten rodzaj dokumentacji.

Czy archiwa reagują na zmieniające się oczekiwania ze strony obywateli? Czy archiwa powinny i mogą zaspakajać wszystkie oczekiwania w zakresie informacji archiwalnej jakie poszukują obywatele? Czy i w jaki sposób archiwa mogą stać na straży interesów informacyjnych obywateli? Czy archiwa powinny zarządzać dokumentacją niearchiwalną? Czy powinny zmienić podjęcie odnośnie wartościowania i selekcji dokumentacji masowej? To tylko niektóre z pytań na które będzie poszukiwana odpowiedź.

1. Materiały życia gospodarczego w zasobie archiwów państwowych – syntetyczna informacja statystyczna, na podstawie komputerowych baz danych, w kontekście praktyki poprzedzającej zmiany ustrojowo-własnościowe.
2. Ograniczenie zakresu działania archiwów państwowych w odniesieniu do podmiotów życia gospodarczego po zmianach ustrojowo-własnościowych, jako konsekwencja nadal obowiązujących regulacji prawnych.
Czy obraz życia gospodarczego w materiałach jednostek wykonujących zadania administracji publicznej jest zadawalający?
3. Praktyczne działania archiwów państwowych w zakresie przejmowania materiałów źródłowych do dziejów życia gospodarczego, w świetle obowiązujących przepisów:
 - a) finalizacja procesu przejmowania materiałów archiwalnych ze zlikwidowanych lub przekształconych własnościowo państwowych jednostek organizacyjnych, objętych nadzorem archiwalnym (po upływie terminów wynikających z podpisanych umów użyczenia materiałów archiwalnych),
 - b) przejmowanie dokumentacji, przekwalifikowanej do materiałów archiwalnych w trakcie wykonywania czynności związanych z wydawaniem zgód na brakowanie dokumentacji niearchiwalnej dla podmiotów zawodowo zajmujących się odpłatnym przechowywaniem dokumentacji zlikwidowanych jednostek organizacyjnych oraz dla podmiotów będących następcami prawnymi sprywatyzowanych państwowych jednostek organizacyjnych,
 - c) przejmowanie materiałów archiwalnych w trybie art. 44 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.
4. Postulowany model postępowania z materiałami życia gospodarczego w świetle nowego prawa archiwalnego, jakim jest projekt ustawy „Prawo o postępowaniu z dokumentacją i o archiwach” powstały w NDAP w latach 2009-2010.

• **Archiwistyka wojskowa: między przeszłością a XXI wiekiem**

moderator: **Bogusław Stachula** (Centralne Archiwum Wojskowe)

Andrzej Czesław Żak (Centralne Archiwum Wojskowe)

Wizja przeszłości archiwistyki wojskowej

Zadania archiwistyki wojskowej we współczesnych Siłach Zbrojnych. Miejsce Centralnego Archiwum Wojskowego i archiwów wojskowych wśród instytucji archiwalnych wpływających na kształtowanie narodowego zasobu archiwalnego. Cel dalekosiężny: „Archiwum Cyfrowe”: digitalizacja zasobu archiwalnego, gromadzenie dokumentu elektronicznego, „archiwum wirtualne” – nowe formy udostępniania zasobu. Rola Centralnego Archiwum Wojskowego w tworzeniu systemu zarządzania dokumentem elektronicznym w Ministerstwie Obrony Narodowej i Siłach Zbrojnych RP. Nowa siedziba - nowe możliwości – rozwój wojskowej infrastruktury archiwalnej.

Andrzej Wesółowski (Centralne Archiwum Wojskowe)

Archiwalia wojskowe jako źródło do dziejów państwa i społeczeństwa polskiego

Szczególna rola armii w dziejach Polski XX w. oraz wynikająca z niej specyfika i unikatowość wojskowego zasobu archiwalnego z okresu walk o niepodległość (Legiony Polskie i Polski Korpus Posiłkowy, formacje wschodnie, armia Hallera, wojna 1920 r.), dwudziestolecia międzywojennego, II wojny światowej, okresu Polski Ludowej oraz aktywności Polski na arenie międzynarodowej w okresie współczesnym (np. misje pokojowe i stabilizacyjne). Miejsce archiwistyki wojskowej w wojsku w początkach odrodzonej państwowości – korzyści płynące z tego dla badaczy dziejów najnowszych (na przykładzie kolekcji Virtuti Militari, Komitetu Medalu i Krzyża Niepodległości oraz kolekcji akt personalnych). Charakterystyka wybranych zespołów i kategorii akt z zasobu Centralnego Archiwum Wojskowego. Dzieje wojskowego zasobu archiwalnego w czasie

II wojny światowej. Problem rozproszenia archiwaliów proveniencji wojskowej oraz współpraca CAW z archiwami i instytucjami, w których się obecnie znajdują. Nowe możliwości udostępniania źródeł badaczom (na przykładzie grupy zespołów „Powstania Śląskie”). Publikacja źródeł CAW jako forma udostępniania ich badaczom („Wojskowe Teki Archiwalne” i inne wydawnictwa CAW), plany i zamierzenia wydawnicze. Badacz dziejów najnowszych a archiwalia wojskowe i dotyczące obronności zgromadzone w Archiwum MON i innych archiwach wojskowych. Informatory o zasobie.

Mirosław Antkiewicz (Centralne Archiwum Wojskowe)

Problem kształtowania narastającego zasobu archiwalnego wobec nowych wyzwań stojących przed wojskiem i obronnością państwa

Kształtowanie narastającego zasobu archiwalnego: tworzenie materiałów archiwalnych w okresie wojny, procesy aktotwórcze w latach 1945-1955, kształtowanie narastającego zasobu archiwalnego po roku 1956. Wzrost roli nadzoru archiwalnego i nowe zadania: prowadzenie nadzoru archiwalnego bezpośredniego – kontrole twórców akt, kształtowanie zasobu archiwalnego powstającego poza granicami – dokumentacja powstająca na misjach pokojowych i stabilizacyjnych polskich sił zbrojnych (Liban, Syria, Kongo, Irak, Afganistan); nowy typ dokumentacji związany z członkostwem Polski w NATO, problem dokumentacji niejawnej, nowe wyzwania - dokument elektroniczny i archiwum cyfrowe. Zasób archiwalny powstający poza resortem obrony narodowej – dokumentacja spraw obronnych i bezpieczeństwa państwa.

- **Ochrona informacji i danych osobowych – teraźniejszość a przyszłość**
moderator: Mieczysław Tadeusz Koczkowski (Krajowe Stowarzyszenie Ochrony Informacji Niejawnych)

W dniu 9 marca br. w Pałacu Prezydenckim odbyła się IV Konferencja Plenarna Komisji Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego (SPBN). W jej pierwszej części uczestniczył Prezydent RP Bronisław Komorowski, który wskazał na bieżące wyzwania i zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. W czasie konferencji zaprezentowane zostały wyniki prac Zespołu Systemu Bezpieczeństwa Narodowego, którym kieruje dr Andrzej Karkoszka – b. wiceminister MON, a także dyskutowany był obecny i docelowy kształt systemu bezpieczeństwa narodowego oraz kierunki jego transformacji. W trakcie dyskusji, moderowanej przez prof. Stanisława Kozieja - Szefa BBN, z uznaniem odniesiono się do dokonań Zespołu. Wskazywano między innymi na istotną rolę świadomości społecznej, edukacji i większej roli organizacji pozarządowych w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa. Taką funkcję doskonale spełnia Krajowe Stowarzyszenie Ochrony Informacji Niejawnych (KSOIN), które od wielu lat propaguje i wyjaśnia na szeroką skalę problematykę ochrony informacji i danych osobowych w nowoczesnym społeczeństwie obywatelskim. Wyrazem tego niech będzie obchodzony w styczniu tego roku pierwszy raz w Polsce Dzień Ochrony Informacji Niejawnych (DOIN).

Podczas tematycznego panelu omówimy ogólne założenia nowej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego przedstawione w Białej Księdze i Raporcie Komisji, odniesiemy się do aktualnego stanu ochrony informacji, w tym niejawnych, w naszym kraju w powiązaniu z bezpieczeństwem narodowym oraz zaprezentujemy przygotowywane zmiany w UE i w Polsce nt. ochrony danych osobowych i naszej prywatności. Pokażemy też najnowsze światowe techniki i technologie służące do zapewnienia najwyższego poziomu bezpieczeństwa informacji i danych osobowych.

Adam Brzozowski (Biuro Bezpieczeństwa Narodowego)

Transformacja Systemu Bezpieczeństwa Narodowego w Polsce

Sławomir Zalewski (Uniwersytet Przyrodniczo – Humanistyczny w Siedlcach)

Ochrona informacji, w tym niejawnych, w społeczeństwie obywatelskim, a bezpieczeństwo państwa

Wojciech Rafał Wiewiórowski (Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych)
Propozycje zmian w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych

Paweł Markowski (Grupa BOSSG)
Skuteczna ochrona danych metodą LiquiDATA. Prezentacje i pokaz nowoczesnych technik i technologii ochrony informacji

- **Archiwa w czasach popkultury (panel archiwozoficzny)**
moderator: Dariusz Magier (Archiwum Państwowe w Lublinie)

Archiwa poczynają otwierać się na środowisko życia człowieka, by poprzez nie pełniej oddawać prawdę historyczną. Antropologizowanie archiwistyki zostało zauważone i odnotowane. Zjawiska z tym związane wykraczają już poza zakres badawczy teorii archiwalnej, dodając do metaarchiwistycznego spektrum wyraźną perspektywę kulturową i szeroko otwierając się na nauki społeczne. Potęguje się konieczność refleksji nad myślą archiwalną widzianą przez pryzmat środowiska naturalnego systemu archiwalnego, z takimi elementami jak ludzie, technika, prawo czy otoczenie kulturowe, które ogólnie możemy określić ekologią archiwistyki i osadzić w szerszej perspektywie kultury archiwalnej. Słowem – ująć uniwersalistycznie. I nie ma już przeszłości i aktualnie istniejącego świata archiwalnego – jest idea archiwalna przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, stanowiąca jeden świat wszecharchiwalny. Oto archiwozofia.

Waldemar Chorańczewski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)
Archiwistyka jako wytwór kultury

Dzieje archiwistyki można podzielić na cztery epoki: a) archiwistykę racjonalną (do połowy XIX w.), odpowiadającą na wyzwania historii krytycznej; b) archiwistykę pozytywistyczną, czyli nasączoną metaforami biologicznymi (od drugiej połowy XIX do połowy XX w.); c) archiwistykę cybernetyczną (druga połowa XX w.), dążącą do przesunięcia archiwistyki z nauk historycznych w kierunku nauk informacyjnych, komunikacyjnych i zarządczych, a jednocześnie starającą się dać odpowiedź na potrzeby historii modernistycznej badającej procesy historyczne i zjawiska masowe; d) archiwistykę zantropologizowaną (czasy współczesne), wskazującą na kulturowe uwarunkowania takich fenomenów jak archiwum i myśl archiwalna. Pewne zagadnienia, dajmy na to selekcja, będąc nierozwiązywalnymi na gruncie archiwistyki „biologicznej” (nie można usunąć fragmentu skamieliny, jaką jest zespół archiwalny w stosunku do registratury), na gruncie innej, np. cybernetycznej (informacyjnej), są już proste do rozstrzygnięcia. W tle zaś rodzą się pytania o możliwość istnienia archiwistyki „niemodnej”, stojącej poza trendami umysłowymi swojej epoki.

Agnieszka Rosa (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)
Egodokumentalność zasobu archiwalnego

Egodokumentalność to nowe spojrzenie na pewne rodzaje źródeł archiwalnych. Z jednej strony jest to podążenie wzorem Jacoba Pressera – próba zidentyfikowania w zasobie archiwów tekstów kwalifikowanych jako egodokumenty. Z drugiej, propozycja odczytywania i traktowania poszczególnych zespołów archiwalnych jako teksty kultury, jako samoświadectwa.

Rafał Borychowski (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach)
Archiwalne dziedzictwo narodowe a narodowy zasób archiwalny

Czy w kontekście funkcjonującego na gruncie prawa „narodowego zasobu archiwalnego” istnieje potrzeba wykreowania terminu „archiwalne dziedzictwo narodowe”, które obejmowałoby również tę część dokumentacji mającej znaczenie historyczne dla dziejów narodu polskiego, która z różnych przyczyn nie mieści się w pojęciu narodowego zasobu archiwalnego?

Artur Rogalski (Archiwum Państwowe w Siedlcach)
Archiwa w kulturze, kultura w archiwach

Archiwa i archiwalia od wieków są elementem kultury w jej ogólnosięciowym wymiarze. Nasuwają się pytania, na ile jest to element ważny, jak jest postrzegany przez twórców i odbiorców kultury wysokiej i popkultury, jakie kulturowe relacje łączą go (lub dzielą) z innymi dyscyplinami humanistycznymi (archeologia, bibliologia). Proponowane wystąpienie jest próbą zarysowania formularza badawczego, na bazie którego można będzie przeprowadzić szersze studia nad tym fascynującym zagadnieniem.

Grzegorz Gałęzowski (Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Lublinie)
Filozofia wizualizowania rzeczywistości archiwalnej w systemach informatycznych

Pojawiają się współcześnie różne technologie informatyczne, które starają się ustanowić płynne przejście pomiędzy epoką dominacji ontologii analogowych a światem logiki binarnej. Jedną z tych technologii jest DeepZoom – inaczej wielkie powiększenie, która umożliwia natychmiastowe wyświetlanie na ekranie obrazów o wysokiej rozdzielczości. Autor przedstawi nowe rozwiązania umożliwiające naturalne prezentowanie danych archiwalnych i wykrywanie nowych niewidocznych wzorców w dużych zbiorach danych.

Anna Brodziak, Piotr Piętkowski, Piotr Wilkowski (Uniwersytet Wrocławski)
Archiwistyka wokół nas – popularyzacja archiwów poprzez film

Film ukazuje, gdzie zwykły człowiek ma do czynienia z archiwizacją. Przechodzimy od obsługi komputera do zobrazowania pracy Archiwum Państwowego we Wrocławiu. Po drodze przedstawiamy ludzi pracujących z różnorodną dokumentacją.

- **Zarządzanie dokumentacją a zarządzanie wiedzą i informacją – łączenie perspektyw**

moderator: Małgorzata Wnuk (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

Panel „Zarządzanie dokumentacją a zarządzanie wiedzą i informacją – łączenie perspektyw” będzie kontynuacją obrad zapoczątkowanych na V Powszechnym Zjeździe Archiwistów Polskich. W 2007 roku referenci przedstawili podstawowe problemy, które pojawiły się wraz z zastosowaniem nowych technologii w tzw. „menedżmencie dokumentacji”, a co za tym idzie także w zarządzaniu wiedzą i informacją. Podczas obrad panelu podjęty zostanie problem miejsca, jakie zarządzanie dokumentacją bieżącą i archiwizowaną zajmuje wśród takich dyscyplin, jak zarządzanie wiedzą (*knowledge management*) oraz zarządzanie informacją (*information management*). Uwzględnione zostaną także kwestie związane z *records management* i jego zastosowaniem w praktyce. Chodzi z jednej strony o wpływ tych dyscyplin nauki i praktyki na przemiany archiwistyki. Z drugiej o uwzględnienie dorobku nauki o archiwach w powyższych zakresach. Jedną z kluczowych kwestii będzie rozważenie jakie miejsce zajmują archiwalia oraz dokumentacja w systemach i strukturach gromadzenia oraz rozpowszechniania wiedzy. Podobnie – wpływ przemian systemów informacyjnych kształtowanych przez rozwój technologii (*information and communications technology*) na rozwiązania metodyczne tradycyjnie stosowane w archiwistyce. W pierwszej części panelu przedstawione zostaną cztery referaty, które poruszać będą kwestie teoretyczne przenikania się ww. dyscyplin naukowych i ich znaczenie dla archiwistyki XXI wieku. Zostaną także przedstawione zastosowania praktyczne systemów typu *Content Management System* i konsekwencje wynikające stąd dla archiwistyki. W drugiej części przewidziana jest dyskusja na temat referatów i problemów, które wynikną w trakcie obrad panelu.

Joanna Chojcka (Archiwum Państwowe w Koszalinie)

Przegląd dorobku niemieckiej archiwistyki w zakresie zarządzania dokumentacją, wiedzą i informacją

Rozważania na temat miejsca, jakie zajmują archiwa w procesie zarządzania informacją i wiedzą można odnaleźć także w dyskusjach archiwistów niemieckich RFN. Wypracowany dorobek poddawany jest analizie, a wdrażane systemy zarządzania informacją i wiedzą są nie tylko najczęściej oparte na najnowszych rozwiązaniach technologicznych, ale także stale aktualizowane. Ponadto stałej obserwacji poddawana jest w związku z tym relacja archiwa – użytkownik, a zebrane tą drogą wyniki służą dostosowywaniu metod oraz narzędzi, w tym systemów, do rosnących oczekiwań użytkowników, i to zarówno tych w rozumieniu instytucjonalnym jak i w indywidualnym. Obok poszukiwania rozwiązań koncepcyjnych i systemowych w poszczególnych landach niemieckich, dostrzec można także bardzo dynamiczny w ostatnich latach proces „przetwarzania” tradycyjnych źródeł archiwalnych na postać cyfrową celem ich jak najszybszego udostępnienia. Właśnie w kontekście rozwoju technologii cyfrowej podkreśla się zasadniczą zmianę w relacji archiwum-użytkownik. Przy stale rosnącym zainteresowaniu użytkowników w jak najszybszym i wyczerpującym dotarciu do informacji zawartej w dokumencie archiwalnym, pojawiło się w literaturze nowe pojęcie „Archivitalisierung”. Związane jest ono ze zjawiskiem określanym jako „znikające archiwa”, uwzględniającym zmianę kanałów komunikacyjnych między archiwistą z użytkownikiem. Archiwa, bez względu na ich charakter, cechuje fakt posiadania i przechowywania informacji zapisanej na różnego rodzaju nośnikach, a tym samym w ich gestii pozostaje zarządzanie informacją i wiedzą o niej. Z kolei użytkownik niezmiennie zainteresowany jest dotarciem w jak najkrótszym czasie do poszukiwanej przez siebie informacji. W federacyjnie zorganizowanych archiwach niemieckich, zebrano różne doświadczenia, a także ciekawy dorobek w zakresie zarządzania dokumentacją, wiedzą i informacją, który zostanie zaprezentowany bliżej podczas obrad panelu poświęconym tej tematyce, na VI Zjeździe Archiwistów Polskich we Wrocławiu.

Krzysztof Narojczyk (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski)

Wpływ przemian systemów informatycznych kształtowanych przez rozwój technologii (information and communications technology) na rozwiązania metodyczne tradycyjnie stosowane w archiwistyce

Systemy informatyczne rozwijają się dużo szybciej niż współczesna archiwistyka. Ich rola, co wpływa na rozwiązania metodyczne tradycyjnie stosowane w archiwistyce, będzie coraz większa. Jedną z kluczowych kwestii referatu będzie rozważenie jakie miejsce zajmują archiwa oraz dokumentacja w systemach i strukturach gromadzenia oraz rozpowszechniania wiedzy. Jeśli przyjrzymy się rozwiązaniom metodycznym, które od lat stosowane są w archiwistyce, takim jak porządkowanie np. fotografii, to od razu widzimy, że nowe technologie zmieniają podejście do tej specyficznej dokumentacji. Technologie informatyczne spowodowały wielką masowość różnorodnej dokumentacji, z którą tradycyjna archiwistyka już sobie nie poradzi. Potrzebne będą nowe rozwiązania w zakresie chociażby opracowania nowego typu dokumentacji. Referat będzie miał na celu pokazanie jak nowe technologie wpłynęły i będą wpływać na tradycyjną archiwistykę.

Krzysztof Skupieński (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

Definicje dokumentu, kancelarii i archiwum w „epoce bez papieru”

Pojęcia takie jak dokument, kancelaria i archiwum, choć brzmią dziś odrobinę staroświecko, to wciąż stanowią zworniki paradygmatu nauki o archiwach, a przede wszystkim nauk o dokumencie, do których, moim zdaniem, archiwistyka należy. Równo czterdzieści i cztery lata temu, na zjeździe historyków polskich w Lublinie, przenikliwie przedstawił tę kwestię Andrzej Tomczak w referacie „Dyplomatyka i archiwistyka. W sprawie zakresu dyplomatyki”. Zaskakująco nowa perspektywa, jaką w ciągu kilku ostatnich dekad otworzył przed nami niebywale rewolucyjny rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), skłania, o ile nie zmusza, do próby ponownego przemyślenia tytułowej materii. Dokument dorobił się w dyplomatyce i archiwistyce wielu zawikłanych definicji. Ogólnie można zań uznać każdy zapis o mocy prawnej, dowodowej, urzędowej czy też kontrolnej. Takie podejście pozwala tym jednym terminem określać wszystkie zapisy powstałe jako narzędzia

wykonywania władzy – od państwowej po zarządzanie małą firmą prywatną – niezależnie od technologii komunikacyjnej, która posłużyła do tego zapisu. Dziś przede wszystkim chodzi o dokument elektroniczny, który stanowi ponad 90% procent wszelkich zapisów dokonywanych na świecie. Jest to po prostu każdy zapis cyfrowy. Jaka część z nich powinna interesować archiwistów, jeśli poza aspektami praktycznymi swej dziedziny myślą też o archiwistyce jako dyscyplinie teoretycznej? Istotna jest tu kwestia systemów informatycznych, które wspomagają zarządzanie w różnych dziedzinach. Na ile systemy typu np. Enterprise Content Management (ECM), czy też e-PUAP pozwalają się rozpatrywać zarazem jako elektroniczna kancelaria i jako elektroniczne archiwum? Moim zdaniem jest to nie tylko możliwe, ale wręcz konieczne. Referat będzie stanowił próbę uzasadnienia tej tezy.

Małgorzata Wnuk (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

Miejsce records management w systemach informatycznych wspomagających zarządzanie wiedzą i dokumentacją

Records management to zespół ściśle zdefiniowanych reguł postępowania z zapisami informacji. Określa zasady gromadzenia, przechowywania, udostępniania, dysponowania informacjami w taki sposób, aby zagwarantować pewność co do tego, że przechowywana w systemie informatycznym treść jest dokładnym odzwierciedleniem pierwotnego materiału oraz by móc odtworzyć wszelkie działania podjęte wobec zapisu. Systemy informatyczne wspomagające zarządzanie wiedzą i dokumentacją są zdolne do panowania nad ogromnymi masami informacji. Dla archiwisty i badacza kancelarii oznacza to, że wkraczamy w czas przełomu, który w zdecydowany sposób zmieni zapewne perspektywę badawczą, teoretyczną i praktyczną. Dwa ostatnie stulecia stanowiły epokę, gdy systemy kancelaryjne, a co za tym idzie także archiwa, ugiwały się, a czasem załamywały, pod ciężarem masowości dokumentacji. Sposobem na rozwiązanie tego problemu były skomplikowane systemy rejestracji akt, a przede wszystkim nadawanie im określonych układów, czyli struktur, bez czego nie było możliwe panowanie nad dokumentacją. Należy zatem mieć na uwadze fakt, że technologia informatyczna obiecuje usunięcie barier związanych z masowością informacji, dokumentacji czy też akt. Perspektywę tę należy oczywiście także uwzględnić, jeśli myślimy o wpływie *records management* i nowych metod zarządzania na współczesne społeczeństwo. Referat będzie próbą odpowiedzi jakie miejsce *records management* zajmuje w rozbudowanych systemach informatycznych wspomagających zarządzanie wiedzą i dokumentacją. Wydajny system informatyczny wspierający obieg dokumentacji musi dostarczać całościowe i świeże informacje, zapewniać odpowiednie ich wykorzystanie oraz właściwy ich przepływ między szczeblami drabiny organizacyjnej w obu jej kierunkach. System informatyczny powinien cechować się prostotą, łatwością w korzystaniu, a także pozwalać na wyszukiwanie informacji i przedstawianie danych i rezultatów ich analiz w różnych formach.

- **Standaryzacja w archiwistyce światowej i polskiej. Teoria a praktyka**
moderator: Janusz Gołaszewski (Archiwum Państwowe we Wrocławiu)

Po koniec lat 80. XX wieku w słowniku wielu dziedzin życia pojawiły się takie terminy, jak ujednolicanie, normalizacja czy standaryzacja. Niebawem pojęcia te upowszechniły się w archiwach – zarówno w skali krajowej, jak i międzynarodowej. Warto podkreślić, że jedno z pierwszych działań w zakresie standaryzacji podjęto we wrześniu 1990 r. we Wrocławiu, na spotkaniu Komitetu Wykonawczego Międzynarodowej Rady Archiwów. To wówczas stworzono podwaliny pod Międzynarodowy Standard Opisu Archiwalnego i jego część ogólną [ISAD (G)]. W 2008 r. Międzynarodowa Rada Archiwów zatwierdziła i opublikowała cztery standardy archiwalne, obejmujące informacje o zasobie archiwalnym i jego opracowanie. Początki standaryzacji działania archiwów sięgają XIX wieku, kiedy formułowano fundamentalne zasady pertynencji terytorialnej i proveniencji. Zasadniczy przełom dokonał się jednak dopiero w dobie upowszechnienia technologii informatycznych i nowoczesnych narzędzi pracy. Dla Międzynarodowej Rady Archiwów stały się podstawą działań w dziedzinie standaryzacji – najpierw opisu archiwalnego, a następnie kolejnych obszarów. Wdrożenie tych standardów umożliwia współpracę na dużą skalę, czego wyrazem jest

ostatnio Europejski Portal Archiwalny. Przykładem nowoczesnego narzędzia bazującego całkowicie na międzynarodowych standardach, jest opracowany pod egidą Międzynarodowej Rady Archiwów (ICA) projekt wolnodostępnego oprogramowania archiwalnego ICA AtoM, w swym założeniu skierowany do praktycznego zastosowania w archiwach całego świata. Od listopada 2011 r. funkcjonuje AtoM 1.2. Dla tej wersji powstał polski interfejs użytkownika. W chwili obecnej system wdrażany jest na zasadzie prac badawczych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu. Panel adresowany jest do przedstawicieli archiwów i instytucji oraz osób zainteresowanych teoretycznymi aspektami standardów, praktycznym zastosowaniem i wynikającymi z nich korzyściami.

Adam Baniecki (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Lubaniu)

Adaptacje międzynarodowych standardów archiwalnych na gruncie narodowym

Pomiędzy 1990 a 2008 r. Międzynarodowa Rada Archiwów doprowadziła do opracowania i wydania czterech międzynarodowych standardów archiwalnych: ISAD (G), ISAAR (CPF), ISDIAH i ISDF. Wszystkie cztery związane są z informacją o zawartości zasobu i celem ich jest praktyczna realizacja fundamentalnej zasady archiwistyki — zasady proveniencji. Standardy zrewolucjonizowały metodykę archiwalną. ISAD(G) wprowadził wielopoziomowy opis archiwalny, ISAAR(CPF) oddzielenie opisu twórcy od opisu zasobu, ISDIAH znormalizowaną informację o przechowywawcy, a ISDF analizę funkcjonalną twórców zgodną z systemem records management. Zgodnie z założeniem przyjętym w pierwszym z opracowanych standardów ISAD(G) zapisano: „Ten standard dostarcza ogólnych wskazówek dla przygotowania opisu archiwalnego. Należy go stosować w połączeniu z istniejącymi krajowymi standardami lub jako podstawę dla opracowania takiego standardu”. W oparciu o tę zasadę w niektórych krajach rozpoczęto adaptację narodowej metodyki archiwalnej do międzynarodowych rozwiązań. Tak się stało w Kanadzie (standard RAD), we Francji (od 2005 r. każda instrukcja metodyczna musi być zgodna ze standardami MRA), we Włoszech (od 2003 system SIAP), w Katalonii (od 2006 NODAC 2007) i w Szwajcarii (najnowsze rozwiązanie z 2009 r. „Zalecenia szwajcarskie dla zastosowania normy ogólnej opisu archiwalnego”). Każde z rozwiązań narodowych różni się różnymi aspektami opisu archiwalnego. Cechami wspólnymi są normy międzynarodowe i włączone do nich inne normy i standardy. Międzynarodowa Rada Archiwów przygotowała również międzynarodowe narzędzie do praktycznego wdrożenia tychże standardów – system open source – AtoM. Warto, zatem przeanalizować coraz bogatsze doświadczenia światowe w zakresie metodyki, pod kątem polskiej teorii i praktyki archiwalnej.

Paweł Gut (Archiwum Państwowe w Szczecinie), **Jolanta Leśniewska** (Archiwum Państwowe w Płocku, Oddział w Kutnie)

Standaryzacja opisu archiwalnego we współczesnej metodyce archiwalnej w krajach niemieckich. Szwajcarska norma opisu archiwalnego jako przykład praktycznego wykorzystania norm międzynarodowych

W metodyce archiwalnej krajów niemieckich już w połowie lat 90. XX wieku pojawiły się międzynarodowe standardy opisu, a znalazło to odzwierciedlenie m.in. w badaniach prowadzonych w Szkole Archiwalnej w Marburgu, gdzie już w 1994 roku przygotowano przekład ISAD(G) na język niemiecki (drugie tłumaczenie 2006). Podjęto się też recepcji wielopoziomowego opisu archiwalnego do tworzonych już od lat 80. XX wieku systemów informatycznych, m.in. MIDOSA, AUGIAS i in. W poszczególnych krajach niemieckich zaczęto też recepcje do metodyki archiwalnej założeń międzynarodowych standardów. Jednym z efektów tych prac są szwajcarskie wytyczne opisu archiwalnego ISAD(G) „Schweizerische Richtlinien für Umsetzung von ISAD (G)” opublikowane w 2009 roku, po blisko 10 latach prac prowadzonych przez Szwajcarskie Stowarzyszenie Archiwistów (VSA). Standard powstał w wyniku współpracy Zespołu do opracowania norm i standardów archiwalnych z ICA. Priorytetem w pracach zespołu było dostosowanie normy międzynarodowej do warunków archiwów szwajcarskich. Opracowanie szwajcarskich wytycznych do normy ISAD spotkało się z bardzo pozytywnym oddźwiękiem np. w Austrii, gdzie od marca 2009 roku powołano analogiczny zespół. Norma szwajcarska opiera się na systemie opisu wielopoziomowego. Wyróżnia 5 podstawowych poziomów opisu, a więc: archiwum, zespół, seria, jednostka archiwalna, dokument. Każdy z poziomów składa się z 26 elementów opisu, zawartych na

7 blokach informacyjnych. Specyfika systemu szwajcarskiego widoczna jest szczególnie w opisie poziomu „Dokument”, na którym wyodrębnione zostały podpoziomy uwzględniające formę zapisu dokumentu. Norma dostosowuje opis dla różnego rodzaju dokumentów, wyodrębniając następujące jego rodzaje: obraz *Bild* (np. fotografia, plakat), film *Film*, nagrania dźwiękowe *Ton*, dokumentacja kartograficzna *Pläne/Karten*, obiekty *Objekte* (np. medale), dokument *Urkunde*. Określenia poziomów opisu – poza poziomem jednostki archiwalnej „Dossie” i dokumentu właściwe dla nomenklatury szwajcarskiej- przejęte zostały z niemieckiej wersji ISAD(G). Norma opisu na poziomie jednostki, jak również na poziomie dokumentu, jest niezależna od tego, czy dokument został zapisany w postaci analogowej, czy cyfrowej.

Anna Laszuk (Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych)
Standrad ISAAR (CPF) a indeksy

Gromadzone w archiwach materiały mają olbrzymi potencjał informacyjny. Dotarcie do tej informacji możliwe jest dzięki pracom, jakie podejmują ich twórcy, a następnie archiwiści. Tworzone przez nich pomoce kancelaryjne, a następnie pomoce archiwalne pełnią rolę przewodników po zasobie archiwalnym. Z punktu widzenia użytkownika informacji istotne jest niejednokrotnie nie tylko poznanie zawartości źródeł, ale i ich twórców. Naprzeciw tym potrzebom wyszły działania Międzynarodowej Rady Archiwów, których efektem był Międzynarodowy standard archiwalnych haseł wzorcowych ciał zbiorowych, osób i rodzin ISAAR (CPF), którego pierwszą wersję zaproponowano w 1996 roku, a drugą w 2003 roku – po rewizji i modyfikacji pierwszej wersji. W referacie zostanie przypomniana zawartość standardu – zarówno struktura, jak i znaczenie jej elementów w dotarciu do poszukiwanych materiałów. Przedstawione też zostaną relacje tego standardu do przepisów dotyczących sporządzania indeksów – najczęstszej pomocy archiwalnej wyższego rzędu. Zaproponowany będzie również sposób wykorzystania ISAAR (CPF) przy tworzeniu pomocy archiwalnych w polskich archiwach.

Tomasz Dominik Broniszewski (Narodowy Portal Archiwalny ArchNet)
Informatyczny system Acess to Memory (AtoM) Międzynarodowej Rady Archiwalnej.
Doświadczenia z opracowywania polskiej wersji językowej systemu

Standardy w archiwistyce to fundament dla stworzenia koncepcji architektury informacji. Bez jednoznacznych, powszechnie stosowanych standardów opisu – nie ma możliwości ani zaprojektowania, ani tym bardziej stworzenia - tak samego modelu architektury informacji – jak i tym bardziej jego fizycznej egzemplifikacji w postaci sprawnie funkcjonujących narzędzi informatycznych. W roku 2003 Komitet Technologii Informacyjnych MRA kierowany przez Petera Horsmana z holenderskiego instytutu Archiefschool opublikował założenia wstępne dla Open Source Archival Resource Information System (OSARIS) - od samego więc początku założeniem było stworzenie aplikacji opisu archiwalnego na zasadach open source. Pierwsza robocza wersja 1.0 beta ukazała się 1 lipca 2008 r., pierwszą stabilną wersję oznaczoną AtoM 1.1. udostępniono od 22 listopada 2010 r. Obecnie od 29 listopada 2011 r. jest to już wersja AtoM 1.2., także w języku polskim. W chwili obecnej system wdrażany jest w Archiwum państwowym we Wrocławiu. Przyjęcie zasady budowy systemu w oparciu o open source stwarza możliwość nieograniczonego modelowania formy przekazywanych opisu obiektów archiwalnych i kontekstu ich wytworzenia w zależności od potrzeb metodycznych narodowych archiwistyk. Wolnodostępne oprogramowanie archiwistyczne ICA Atom, jako projekt realizowany pod egidą Międzynarodowej Rady Archiwów - to próba stworzenia nowoczesnego narzędzia bazującego dokładnie na standardach. Warto, więc poznać jego właściwości i na bieżąco obserwować rozwój.

Dariusz Bednarek (Archiwum Państwowe we Wrocławiu), **Rafał Raczyński** (Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, Archiwum Państwowe we Wrocławiu)
Doświadczenia i wnioski z wdrażania z ICA AtoM w Archiwum Państwowym we Wrocławiu

Brak narzędzi informatycznych do zarządzania i udostępniania rosnącego zasobu cyfrowego Archiwum Państwowego we Wrocławiu spowodował zainteresowanie dostępnym oprogramowaniem

służącym tym celom, w tym szczególnie oprogramowaniem archiwalnym open source ICA -AtoM, jako nowoczesnym narzędziem bazującym całkowicie na międzynarodowych standardach. Analizując kolejne wersje dostrzeżono duże możliwości tego systemu umożliwiające jego uniwersalne wykorzystanie dla celów archiwalnych. W styczniu 2012 r. podjęto decyzję o wdrożeniu systemu AtoM, traktowanemu, jako projekt badawczy. Wdrożenie ma odpowiedzieć na pytania, czy AtoM w obecnej wersji 1.2, może samodzielnie zaspokajać potrzeby polskiego archiwum, jeżeli nie, to jakie są w nim potrzebne zmiany lub oprogramowanie wspomagające. Główne kierunki testowania wykorzystania systemu AtoM:

- Inwentaryzacja zasobu oraz sporządzanie raportów będących inwentarzami.
- Możliwość przekonwertowania danych z istniejących już archiwalnych baz danych do systemu AtoM.
- Czy system AtoM nadaje się do inwentaryzacji dowolnego rodzaju materiałów archiwalnych.
- Indeksowanie.
- Udostępnianie przetworzonych dokumentów cyfrowych.
- Ustalenie parametrów oraz wymogów sprzętowych pracy w systemie poprzez intranet i on-line.
- Czy możliwa jest praca w systemie wyłącznie w oparciu o międzynarodowe standardy archiwalne.
- Stworzenie listy postulatów dotyczących zmian w archiwistyce polskiej umożliwiających wykorzystanie międzynarodowych standardów i nowoczesnych narzędzi informatycznych bazujących na nich.

Marcin Hlebionek (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), **Dorota Żygadlo** (Archiwum Państwowe we Wrocławiu)

Projekt „Wskazówek metodycznych do opracowania materiałów sfragistycznych w archiwach państwowych” jako krajowa norma opisu pieczęci na tle rozwiązań francuskich i włoskich

W 2009 r. powołany przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych zespół naukowy zakończył prace nad projektem *Wskazówek metodycznych do opracowania materiałów sfragistycznych w Archiwach Państwowych*. W projekcie tym po raz pierwszy w Polsce wykorzystano na szerszą skalę standardy opisu opracowane przez Międzynarodową Radę Archiwów. Punkty odniesienia dla polskich wskazówek stanowiły analogiczne normy francuska i włoska, które także wykorzystują elementy norm międzynarodowych, zachowując przy tym, podobnie jak polski projekt, krajową specyfikę. Potraktowanie projektu *Wskazówek* jako krajowego wzorca do opisu pieczęci dało możliwość do przetestowania, pod kątem praktycznym, systemu AtoM. Analizę przeprowadzono stosując omawiany system informatyczny do inwentaryzacji pieczęci, indeksacji oraz udostępniania obrazów cyfrowych pieczęci

IV. Wykaz moderatorów i referentów

Aigner Thomas s. 5, 9	Koczkowski Mieczysław Tadeusz s. 7	Pudłowski Leszek s. 16
Andren Peder s. 24	Kollarova Zuzanna s. 25	Raczyński Rafał s. 38
Antkiewicz Mirosław s. 32	Kołodziej Bernard s. 25	Radziukiewicz Jan s. 21
Bacmaga Ryszard s. 3	Konstankiewicz Marek s. 4, 6, 22, 23	Robótka Halina s. 15
Baniecki Adam s. 37	Kotecka Sylwia s. 22	Rogański Artur s. 34
Bednarek Dariusz s. 38	Krajewska Hanna s. 7, 24, 26	Rosa Agnieszka s. 4, 33
Biernat Andrzej s. 23, 29	Krawczak Tadeusz s. 7, 27	Różański Mieczysław s. 28
Bochenek Małgorzata s. 26	Křečková Jitka s. 9	Salasiński Mariusz s. 19
Bogacz-Walska Monika s. 26	Krystek Henryk s. 31	Schmidt Kazimierz s. 4
Bończa Tomaszewski Nikodem s. 24	Krzemińska Anna s. 27	Skowron Łukasz s. 3
Borodij Eugeniusz s. 3	Kubaś Robert s. 18, 27	Skupieński Krzysztof s. 35
Borychowski Rafał s. 33	Kucharski Wojciech s. 6, 20	Smela Norbert s. 12
Brodziak Anna s. 34	Kufel Robert s. 28	Sobczak Anna s. 20
Broniszewski Tomasz Dominik s. 38	Kulecka Alicja s. 6, 18	Sokół Anna s. 9
Brzozowski Adam s. 32	Kuligowski Janusz s. 18, 27	Sroka Piotr s. 21
Chojecka Joanna s. 35	Kulisiewicz Wojciech s. 18	Stachula Bogusław s. 7, 31
Chorążyczewski Waldemar s. 33	Kusyk Roman s. 24	Stępniański Władysław s. 5, 7, 9, 18, 22, 29
Ciechanowski Hadrian s. 4	Kwiatkowska Wiesława s. 19	Suleja Teresa s. 26
Czajka Anna s. 6, 25	Lange Krzysztof s. 14	Szczepaniak Marek s. 4
Czajkowski Tomasz s. 21	Laszuk Anna s. 38	Szymańska-Szwąder Magda s. 20
Czarnota Sergiusz s. 10	Leśkiewicz Rafał s. 18	Szymański Paweł s. 20
Dąbrowski Adam s. 16	Leśniewska Jolanta s. 37	Techman Ryszard s. 18
Degen Robert s. 6, 15	Liszewska Weronika s. 26	Tyrchan Grażyna s. 4
Dębowska Maria s. 28	Louchin Jolanta s. 30	Umiński Wacław s. 28
Domalanus Anna s. 25	Łojewski Tomasz s. 26	Urbański Jacek s. 3
Dongen van Wim s. 24	Magier Dariusz s. 7, 33	Urbański Maciej s. 5, 14
Dziwoki Julia s. 6, 7, 24, 28	Magryś Rafał s. 6, 24	Wajs Hubert s. 29
Fischer Iwona s. 13	Majka Roman s. 17	Wejman Wioletta s. 21
Galik Elżbieta s. 16	Maliniak Jarosław s. 21	Wesołowski Andrzej s. 31
Gałęzowski Grzegorz s. 34	Marcinkowska Monika s. 26	Wiewiórowski Wojciech Rafał s. 33
Gawęda Krzysztof s. 18	Marecki Józef s. 28	Wilczyńska Krystyna s. 3
Goliszevska Zofia s. 26	Markowski Paweł s. 33	Wilczyński Leszek s. 28
Gołaszewski Janusz s. 8, 36	Matušiková Lenka s. 9	Wilkowski Piotr s. 34
Górny Katarzyna s. 18	Matuszak Tomasz s. 19	Wiszewski Przemysław s. 3, 9
Gregorovičová Eva s. 9	Mazur Hubert s. 4	Wnuk Małgorzata s. 8, 34, 36
Gut Paweł s. 37	Michaś Anna s. 26	Wojciechowski Przemysław s. 3, 6, 25
Harc Lucyna s. 5	Muff Kerstin s. 9	Zalewski Sławomir s. 32
Heinz Karl s. 9	Narojczyk Krzysztof s. 35	Zasada Agnieszka s. 19
Hlebionek Marcin s. 39	Nitecki Tomasz s. 14	Zdunek Maciej s. 4
Horst Władysław s. 27	Orszulak Jarosław s. 4, 11	Zmudziński Mateusz s. 19
Jabłońska Marlena s. 3	Pałka Ewa s. 4	Żak Andrzej Czesław s. 18, 31
Janowski Włodzimierz s. 27	Pałka Jarosław s. 20	Żeglińska Anna s. 16
Kahuda Jan s. 9	Perlakowska Ewa s. 5, 10	Żerelik Rościśław s. 5, 14
Kapuciński Jacek s. 28	Peterman Radosław s. 6, 17	Żmuda Bożena s. 18, 27
Kiper Roland s. 17	Piętkowski Piotr s. 34	Żygadło Dorota s. 39
Klemantowicz Dariusz s. 27	Porazinski Jarosław s. 5	

**Komitety Organizacyjny
VI Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich
w składzie:**

Lucyna Harc – przewodnicząca
Barbara Brandt-Golecka
Łukasz Bujonek
Józef Drozd
Ewa Kłapcińska
Jan Macholak
Barbara Pieczka
Jarosław Poraziński

składa podziękowania za pomoc przy organizacji Zjazdu i
towarzyszących mu wydarzeń:

**Archiwum Państwowemu we Wrocławiu
Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego
Instytutowi Pamięci Narodowej KŚZpNP,
Oddziałowi we Wrocławiu
Muzeum Architektury we Wrocławiu,
Oddziałowi Archiwum Budowlane
Ośrodkowi „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu
Politechnice Wrocławskiej
Wolontariuszom**

Rzecznik prasowy Zjazdu – Joanna Dardzińska

Partnerzy:

Patronat medialny:

